

స్త్రీ శక్తికి ప్రతీక

ఈ పండుగకు కొందరు మొదటి మూడురోజులు పార్వతీదేవిని, తరువాతి మూడురోజులు లక్ష్మీదేవిని, తరువాత మూడురోజులు సరస్వతీదేవిని పూజిస్తారు. పూజలో విద్యార్థులు తమ పుస్తకాలను ఉంచుతారు. ఇలా చేస్తే విద్యాభ్యాసంలో విజయం లభిస్తుందని నమ్మకం. సామాన్యలే కాకుండా యోగులు కూడా నవరాత్రులలో అమ్మవారిని పూజిస్తారు. ముఖ్యంగా శాక్తీయులు దీనిని ఆచరిస్తారు. దసరాకు బొమ్మలకొలుపు పెట్టటం ఆనవాయితీ. దేవాలయాలలో అమ్మవారికి ఒక్కొక్క రోజు ఒక్కొక్క అలంకారం చేస్తారు. పదవరోజు పార్వేట ఉంటుంది. ఆ రోజున ప్రజలు ఒక ప్రాంతానికి చేరుకుని వేడుక జరుపుకుంటారు. జమ్మిచెట్టు ఉన్న చోట పార్వేట చేయటం ఆనవాయితీ.

స్త్రీ శక్తి సామర్థ్యాలకు కూడా దసరా ప్రతీకగా నిలుస్తోంది. కరుణామయి అయిన స్త్రీ అవసరమైతే ఆదిపరాశక్తిగా మారి దుష్టశక్తులను సంహరించి లోకకళ్యాణం గావించగలదని దసరా పండుగ రుజువు చేస్తోంది. దసరా పండుగ పదిరోజులు మహాసందడిగా ఉంటుంది. వ్యవసాయదారులు, ఇతర వృత్తులవారు ఆయుధాలను, ఉపకరణాలను పూజిస్తారు. విద్యార్థులు సరస్వతీ పూజ చేస్తారు. దసరానాడు అనేక ప్రాంతాలలో చిన్నారుల చేత అక్షరాభ్యాసం చేయిస్తారు. చెక్కభజనలు, కోలాటాలు, ఎడ్ల పందాలు, విచిత్రవేషధారణ, మల్లయుద్ధాలతో ఈ పదిరోజులు సందడిగా సాగుతాయి.

ఈ పండుగ సందర్భంలో భక్తులు దుర్గాదేవిని కొలుస్తారు. ఛండిగా, దుర్గాగా, కాళికగా, మహిషాసురమర్ధినిగా అమ్మగా దుర్గాదేవిని ఆరాధిస్తారు. మన పురాణాలు, కావ్యాలలో విజయదశమి పండుగ సందర్భాన్ని వేర్వేరుగా వర్ణించారు. దశమినాడు దుర్గాదేవి మహిషాసురుణ్ణి అంతమొందించింది. కాబట్టి ఆ రోజును విజయదశమిగా పిలుస్తారు. దశమినాటికి ముందు తొమ్మిది రోజులు దేవి నవరూపాలను పూజించటంతో దసరాని నవరాత్రి ఉత్సవాలని కూడా పిలుస్తారు.

దేశంలోని అత్యధిక ప్రజలు ఆనందోత్సాహంతో అత్యంత వైభవంగా జరుపుకునే పండుగలలో దసరా ఒకటి. చెడుపై మంచి విజయానికి సంకేతం దసరా పండుగ. ఎంత విశృంఖలంగా చెడు విలయతాండవ మాడినా అంతిమ విజయం మంచికేనని ఈ పండుగ నిరూపిస్తోంది. ఆశ్వయుజ శుద్ధపాడ్యమి నుండి తొమ్మిది రోజులపాటు దేవీనవరాత్రులు. పదవరోజు విజయదశమి కలిపి దసరా అని పిలుస్తారు. ఇది ముఖ్యంగా శక్తి ఆరాధనకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చే పండుగ. ఈ పండుగను నవరాత్రి, శరన్నవరాత్రి అని కూడా అంటారు. శరద్ధతువు ఆరంభంలో వచ్చే పండుగ కనుక ఈ పేరు వచ్చింది.

శాస్త్ర రీత్యా చూస్తే వర్షరతువు అనంతరం శరద్ధతువు ప్రారంభమవుతుంది. వర్షరతువు మహిషానికి, శరద్ధతువు జ్ఞానానికి, తేజస్సుకు ప్రతీక. వర్షరతువులో దిగంతాల వరకు విస్తరించిన కారుమబ్బులు కరిగిపోయి ఆకాశం కడిగిన ముత్యంవలె స్వచ్ఛతను సంతరించుకుంటుంది. వర్షాధారంతో మడుగులు కట్టిన నేల పొడిగా మారటంతోపాటు ప్రకృతి ఎంతో ఆహ్లాదకరంగా ఉంటుంది.

పూర్వకాలం రాజులు, సామ్రాట్లు తమ రాజ్యవిస్తరణకు ఆశ్వయుజ మాసాన్ని ఎంపిక చేసుకునేవారు. తమ దండయాత్రలకు శ్రీకారం చుట్టేందుకు ఒక మంచి రోజుగా దశమిని ఎన్నుకునేవారు. దానినే విజయదశమిగా ఆ రాజ్యప్రజలు ఘనంగా జరుపుకునేవారు. ఆశ్వయుజ మాసంలో భారీవర్షాలు కురుస్తాయి. పొలాలన్నీ పచ్చగా కళకళలాడుతుంటాయి. ఏరులు, నదులు, కాలువలు, వాగులు, వంకలు నిండుగా ప్రవహిస్తాయి. రైతులు, ఇతర ప్రజానీకం తమ పనిపాటలలో పూర్తిగా నిమగ్నమై ఉంటారు. శత్రురాజ్యంపై దాడికి ఇది అనుకూలమైన సమయంగా భావించి తమ సేనలను ముందుకు నడుపుతారు. ఈ విధంగా విజయదశమి రాజ్యవిస్తరణలో కూడా భాగమైంది.

ఖగోళ శాస్త్ర రీత్యా పరిశీలిస్తే ఈ కాలంలోనే కన్యారాశి స్త్రీ (దుర్గా) స్వరూపంలో ఉంటుంది. కన్యారాశి అనంతరం ఉదయించే సింహరాశిని దుర్గాకు వాహనంగా భావించి ఆమెను సింహవాహినిగా కీర్తించారు. అంతరిక్షంలోని సిద్ధమండలమంతా ఈ కాలంలో జాగృతమై ఉంటుంది. శరత్తు వచ్చే సరికి పలు రకాల ఔషధులు జాగృతమవుతాయి. చంద్రుడు ఈ కాలంలో స్వచ్ఛంగా వెన్నెలను కురిపిస్తాడు.

పౌరాణికంగా చూస్తే దసరా పండుగకు సంబంధించి పలురకాల కథనాలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. దేశమంతటా ఏదో ఒక గాథ ఆధారంగా విజయదశమిని జరుపుకుంటున్నారు. శరద్ధతువు ఆరంభంలోనే నిర్వహించాలని పురాణాలలో ఉన్నది. అందుకని చాలా ప్రాంతాల్లో ఈ నియమాన్ని పాటిస్తున్నారు. రావణుని మీదకు రాముడు దండు వెళ్ళిన రోజునే విజయదశమిని వాల్మీకి రామాయణం చెపుతోంది. మహారృషిమినాడే రాముడు రావణ సంహారం చేశాడని కాళికాపురాణం చెపుతోంది. మహిషాసురుడుని దుర్గా అంతమొందించిన రోజుని దసరా పండుగగా ఆచరిస్తారు. దీని గురించి పలురకాలుగా చెబుతారు.

బ్రహ్మదేవుని వరాలవలన వరగర్హితుడైన మహిషాసురుడు దేవతలతో

ఆదివారం
అనుబంధం25 ఆదివారం,
అక్టోబరు 2020

దేశం విసిగిపోతుంది

నిన్నటి దాకా వలస నడకలు
నేడు వరద ఉప్పెనలు / నాడు కరువు
కేకలు
నేడు కరోనా కోరలతో/ దేశం
విసిగిపోతుంది

క్రూరమృగ కామాంధులతో
అభం శుభం తెలియని
పసి వ్యూర్యాలగాయాలతో
అబలల అత్యాచారాలతో
దేశం విసిగిపోతుంది

అధముల పుత్రికల
అన్యాయంపై వారి జాగ్రత్తకు
చట్టాలు చేయటంలో
అన్యాయాన్ని గెలిపించుటకై
ర్యాలీలు ధర్నాలు చేయటంలో
హత్రాస్ ను కాల్చిన వెలుగులో
దేశం విసిగిపోతుంది

ఆవులించి నంతలోనే/ అడుగు దూరంలోనే
అత్యాచారం వార్తలతో అనుక్షణం
అబలల కన్నీటి ధారలను భరించలేక
దేశం విసిగిపోతుంది
ప్రభుత్వ సంస్థలన్నీ ప్రైవేటు పరంచేయటం
శిరస్సు వంచలేదని
శిరోముండనంచేసి అవమానించటం
నోరెత్తిన వాణ్ని లాకప్ లో వేయటం
నోరుండి మాట్లాడలేని వారితో
దేశం విసిగిపోతుంది
ప్రజల ఆలోచనలు మార్పుటకై
పెద్దవారే పెద్దచదువులకు అనే
నిగూఢమైన తంత్రాలతో
తొలిదశలోనే విద్య ద్వారా
కులవృత్తుల ప్రోత్సాహక
కొత్త చదువుల పద్ధతినర్పాణంతో
దేశంవిసిగిపోతుంది
ధనికుల లోను మాఫీ లో
నల్లదనం తో దేశాలు దాదించటంలో
కూడులేదు అని రోడ్లక్కిన
రైతును చితక బాదుట
రేపిస్టులకు భద్రత పెంచుట చూచి
దేశంవిసిగిపోతుంది
గోసంరక్షణ పేరుతో
గొడ్డును బాదినట్లు
సామాన్యులను బాదుటలో
ఆగోవు మానంతో విదేశీ వ్యాపారం
గోవుకిచ్చినమర్యాద సామాన్యునికిలేని స్థితి
చూసి దేశం విసిగిపోతుంది

-డా. సుధాకర్ గుమ్మడి

ఘోరమైన యుద్ధం చేసి వారిని ఓడించి ఇంద్ర
పదవిని చేపట్టాడు. దేవేంద్రుడు త్రిమూర్తులతో
మొరపెట్టుకొనగా మహిషాసురునిపై వారిలో రగిలిన
కోధాగ్ని ప్రకాశవంతమైన తేజముగా మారింది.
త్రిమూర్తుల తేజం కేంద్రీకృతమై ఒక స్త్రీ రూపమై
జన్మించింది.

శివుని తేజం ముఖముగా, విష్ణు తేజం బాహువులుగా,
బ్రహ్మ తేజం పాదములుగా కలిగి మంగళమూర్తిగా
అవతరించిన ఆమె 18 బాహువులను కలిగి ఉన్నది.
ఆమెకు శివుడు శూలమును, విష్ణువు చక్రమును, ఇంద్రుడు
వజ్రాయుధమును, వరుణదేవుడు పాశము, బ్రహ్మదేవుడు
అక్షమాల, కమండలం, హిమవంతుడు సింహమును
వాహనంగా ఇచ్చారు. ఇలా సర్వదేవతల ఆయుధాలు
సమకూర్చుకుని మహిషాసురుని సైన్యంతో తలపడి
భీకరమైన పోరు సల్పింది. మహిషాసురుని తరపున పోరు
సల్పుతున్న ఉద్రుడు, మహాహానుడు, అసిలోముడు,
భాస్కరుడు, బిదాలుడు తదితరులను సంహరించిన
అనంతరం మహిషాసురునితో తలపడింది. ఈ యుద్ధంలో
ఆ దేవి వాహనమైన సింహం శత్రువులను చీల్చి
చెండాడింది. దేవితో తలపడిన మహిషిరూపం,
సింహరూపం, మానవరూపంతో భీకరంగా పోరాడి
చివరకు తిరిగి మహిషి రూపంలో దేవిచేతిలో
హతుడయ్యాడు. ఈ విధంగా అప్పటినుండి మహిషుని
సంహరించిన రోజు దసరా పర్వదినంగా
ప్రజలచే కొనియాడబడింది.

శ్రీరాముడు తన వానర సైన్యంతో
దశమిరోజునే రావణాసురుని తుదముట్టించాడని,
తన విజయం కోసం ఆయన పరాశక్తిని
కొలిచాడని చెప్పుకుంటారు. విజయదశమి
విశిష్టతను 'మనుస్మృతి'లో ప్రత్యేకంగా
వివరించారు. గౌతమబుద్ధుడు కూడా
విజయదశమి ప్రాముఖ్యతను వివరించాడు.
'ఏదైనా పనిని విజయదశమి రోజున ప్రారంభిస్తే
దానికి తప్పక విజయం చేకూరుతుంది' అని
ఆయన పేర్కొన్నారు.

మహాభారతం కూడా విజయదశమి
ప్రాముఖ్యతను చాటిచెప్పింది. దసరా పది
రోజులలో చివరి రోజున శమీపూజ చేస్తారు.
పాండవులు వనవాసానికి వెళ్ళే సమయంలో అర్జునుడు
తన ఆయుధాలను శమీ వృక్షంపై దాచివేశాడు.
విరాటరాజు కొలువులో వారు ఉండగా ఉత్తరగోగ్రహణ
సమయంలో పాండవుల ఆజ్ఞాతవాసం పూర్తికావడంతో
విరాటరాజు గోసంపదను తరలించేందుకు పోతున్న కౌరవ
సేనలపై అర్జునుడు వీరవిహారం చేసి వారిని తరిమికొట్టింది
విజయదశమి రోజునే. అర్జునుడి ఆయుధాలను దాచిన
జమ్మిచెట్టు పవిత్రమైనదిగా భావించి హిందువులు పూజలు
చేస్తారు. జమ్మి ఆకులను ఇళ్ళకు తీసుకువెళ్ళటం శు
భకరమని వారి ప్రగాఢ విశ్వాసం. కుబేరుని సంపదను
తన రాజ్యంలోని ప్రజల సంక్షేమానికి వినియోగించాలనే
లక్ష్యంతో దిలీప్రాజు కుబేరుడిపై దాడిచేసి విజయం
సాధించింది కూడా ఈ రోజేనని కథనం.

ఇక మన రాష్ట్రానికి వస్తే దుర్గాదేవి గాభకే అధిక
ప్రాధాన్యత ఇచ్చి దసరా పండుగను చేసుకుంటారు.
దేవతలను రాక్షసులు పలు విధాలుగా బాధలు
పెడుతుండగా ఆదిపరాశక్తి ఆయన దుర్గాదేవి ప్రసన్నురాలై
మహిషాసురుడు, దుర్గమాసురుడు, శంభుడు, విశంభుడు
మొదలైన రాక్షసులను సంహరించి భక్తకోటికి కనకవర్షం
కురిపించింది. అందువల్ల ఆమెను అందరూ కనకదుర్గా
అని పిలుస్తున్నారు.

తెలంగాణా బతుకమ్మ

తెలంగాణా ప్రజలు దసరా సమయంలో బతుకమ్మ
ఉత్సవాలు చేస్తారు. బతుకమ్మ పండుగ ఆంధ్రప్రదేశ్
రాష్ట్రంలోని తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఆశ్వయుజ మాస శు
ద్ధ పాడ్యమి నుండి తొమ్మిదిరోజులపాటు జరుపుకుంటారు.
ఈ బతుకమ్మ (గౌరి) పండగ లేదా సద్దల పండుగ
దసరాకి రెండు రోజుల ముందు వస్తుంది. నవరాత్రి
మొదటి రోజున బతుకమ్మను పూలతో అలంకరించి
తొమ్మిది రోజులు ఒక చోట స్త్రీలంతా చేరి ఆటపాటలు
పాడి ఆనందిస్తారు. చివరి రోజున బతుకమ్మను నిమజ్జనం
చేసిన తరువాత పండుగ చేసుకుంటారు. ఇది
తెలంగాణాకు మాత్రమే ప్రత్యేకమయిన పండుగ. ఈ
రోజుల్లో ఆడపడుచులు అందరూ అత్తవారింటి నుంచి

కన్నవారింటికి చేరుకుంటారు. ఈ వారం రోజులలో వీరు
రోజూ చిన్న బతుకమ్మలు చేసి, ప్రతీ సాయంత్రం దాని
చుట్టూ తిరుగుతూ ఆడుతారు. ఆ తరువాత దగ్గరలో ఉన్న
జలాలలో నిమజ్జనం చేస్తారు.

అయితే చివరిరోజు అత్యంత మనోహరంగా
ఉంటుంది. ఆరోజు మగవారంతా పచ్చిక బయళ్ళలోనికి
పోయి తంగేడి, గునుగ పూలను భారీగా ఏరుకుని వస్తారు.
ఆ తరువాత ఇంటిల్లిపాడి కూర్చుని ఆ గునుగపూలు,
తంగేడు, కలువ, మరియు ఇతర రకాల పూలతో
బతుకమ్మని తయారుచేస్తారు. ఇందులో గునుగపూలు
తంగేడు పూలు ముఖ్యభూమికను పోషిస్తాయి. ఈ పూలని
జాగ్రత్తగా ఒక రాగిపళ్ళెం (తాంబలం)లో వలయాకారంగా,
రంగులు మార్చుకుంటూ పేరుస్తారు. ముందుగా తంగేడు
ఆకులు, పూలు పళ్ళెంలో లేదా తాంబేలంలో పేర్చుతారు.
ఆపై తంగేడు పూలతో కట్టలుగా కట్టిన కట్టలను చివరలు
కొసి రంగులతో అద్దిన వాటిని పేర్చుతారు. మధ్య మధ్యలో
ఇతర రకాల పూలను ఉపయోగిస్తారు. పేర్చడం అయ్యాక
పైన పసుపుతో చేసిన గౌరి మాతను పెట్టి చుట్టూ
దీపాలతో అలంకరిస్తారు. దీనిని గృహంలో దైవస్థానంలో
అమర్చి పూజిస్తారు. ఇలా తయారుచేసిన బతుకమ్మల
చుట్టూ తిరుగుతూ పాటలతో గౌరి దేవిని కీర్తిస్తూ ఆడవారు
పాడుతారు. ఆడవారు వారికి ఉన్న అన్ని రకాల
ఆభరణాలను ధరించి కొత్తబట్టలు కట్టుకుంటారు. ఇలా

చాలా సేపు ఆడాక మగవారు వాటిని చెరువులో నిమజ్జనం
చేస్తారు. ఆపై ఆ పళ్ళెంలో తెచ్చిన నీటితో ఆడవారు
వాయిదమమ్మ వాయిదం అంటూ వాయిదాలు ఇచ్చి
పుచ్చుకుంటారు. ఆపై ఇంటి నుండి తీసుకువచ్చిన
పెరుగన్నం సత్తుపిండి (మొక్కజొన్నలు, లేదా వేరుశనగ
లేదా పెసర విత్తనాలను దోరగా వేయించి వాటిని
పిండిచేసి వాటితో చక్కెరపిండి లేదా బెల్లం నెయ్యి
తగినంత కలిపి తయారు చేస్తారు)లను ఇచ్చి పుచ్చుకొని
తింటారు.

మెదక్ జిల్లా సంగారెడ్డిలో దసరా సందర్భంలో
తొమ్మిది రోజులు దేవిని ఆరాధించి చివరి రోజున రావణ,
కుంభకర్ణ భొమ్మలను దగ్ధం చేస్తారు. ఈ భొమ్మలను వారు
బాణసంచాతో తయారుచేసి అగ్ని బాణాలతో దగ్ధం
చేస్తారు. రామ లక్ష్మణ వేషధారులు బాణాలను సంధిస్తారు.
ఈ ఉత్సవం మున్సిపల్ గ్రౌండ్లో నిర్వహిస్తారు.
చుట్టుపక్కల గ్రామాల నుండి వేలకొద్దల భక్తులు హాజరై
ఉత్సవానికి వస్తూ తీసుకువస్తారు.

కృష్ణాజిల్లాలో ఉన్న రేవుపట్టణం బందరులో
దసరా సందర్భంలో శక్తిపటాల ఊరేగింపు నిర్వహిస్తారు.
దాదాపు నూరు సంవత్సరాల క్రితం కలకత్తా నుండి
బొందిలీలకు చెందిన సైనికుడు మచిలీపట్నం ఈడేపల్లిలో
కాళీమాత ప్రతిష్ఠ చేశాడు. అప్పటినుండి దసరా
సమయంలో శక్తిఅలయం నుండి శక్తిపటాన్ని పట్టుకుని
పురవీధులలో ఊరేగింపుగా తీసుకురావడం ప్రారంభం
అయింది. ఊరేగింపు సమయంలో పటాన్ని వీపుకు
కట్టుకుని ముఖానికి అమ్మవారి భయంకర ముఖాకృతిని
తగిలించుకుని నాట్యమాడుతూ వీధులలో తిరుగుతారు.
తొమ్మిది రోజులు ప్రభలలో ఇలా అన్ని వీధులలోని
ఇంటింటికి తిరుగుతారు. వారి వారి ఇంటికి వచ్చినపుడు
వారి మొక్కుబడులు తీర్చుకుంటారు. పటం ధరించిన వారు
దప్పు శబ్దానికి అనుగుణంగా వీరనృత్యం చేస్తూ
భయంకరాకృతిలో ఉన్న రాక్షసుని సంహరిస్తున్నట్లు
అభినయిస్తారు. చివరిరోజున మచిలీపట్నం కోనేరు
సెంటరుకు తీసుకువచ్చి జమ్మి కొట్టడంతో ఉత్సవం

ముగుస్తుంది.

దసరా సమయంలో ప్రకాశం జిల్లా
ఒంగోలులో ఉత్సవాలలో భాగంగా కళారాలను
ఊరేగిస్తారు. ఈ కళారాలను దసరా సమయానికి చక్కగా
అలంకరించి సిద్ధం చేస్తారు. కళారాలంటే బృహత్తర
ముఖాకృతి. ఇక్కడ కాళికాదేవికి, మహిషాసుర మర్ధినికి,
నరసింహస్వామికి కళారాలున్నాయి. వీటికి ఈ తొమ్మిది
రోజులు విశేషంగా పూజలు చేసి తొమ్మిది పది రోజులలో
ఒక్కోరోజు కొన్ని కళారాలకు ఊరేగింపు చేస్తారు. కళారాన్ని
బండి మీద ఎక్కించి అటూ ఇటూ పట్టుకోవడానికి
అనువుగా కొయ్యలను అమర్చి వాటి సాయంతో కళారాన్ని
అటూ ఇటూ ఊపుతూ దప్పుల మోతలతో ఊరేగింపు
నిర్వహిస్తారు. కళారం వెనుక భాగంలో ఒకరు అమ్మవారి
ప్రతిరూపంగా వీరను ధరించి వీరనృత్యం చేస్తూ కళారాన్ని
ఊగంగా ఊపుతూ ఉంటాడు. ఉగ్రరూపంలో ఉన్న
కళారం భీతిని కలిగిస్తుందని గర్విణులకు ఈ ఉత్సవ
దర్శనం మంచిది కాదని పెద్దలు నూచిస్తారు. ఇలా
కళారాన్ని ఊరి నడిమధ్యకు తీసుకువచ్చి అక్కడ రాక్షస
సంహారం ఘట్టాన్ని ప్రదర్శిస్తారు.

ఇతర ఆచారాలు

దసరా పదిరోజులలో దేవుళ్ళ వేషధారణ చేసి
ఇంటింటికి తిరిగి గృహస్థులు ఇచ్చినది పుచ్చుకోవటం
కొందరు వృత్తిగా ఆచరిస్తారు. వీటిని దసరావేషాలు లేదా
పగటి వేషాలు అంటారు. పూర్వకాలంలో
ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులను
వెంటపెట్టుకుని విద్యార్థుల అందరి
ఇళ్ళకు వెళ్ళి మామూలు పుచ్చుకోవటం
మామూలే. వెదురు కర్రతో చేసి రంగు
కాగితాలతో అలంకరించిన బాణాలను
విద్యార్థులు పట్టుకుని ఉపాధ్యాయుని
వెంట వస్తారు. అయ్యవారికి
ధనరూపంలో పిల్లలకు పప్పు బెల్లం
రూపంలో గృహస్థులు కానుకలు ఇస్తారు.
సంవత్సరకాలంగా సేవలు
అందించినవారు మామూళ్ళు అడగటం
వారు కొంత ఇచ్చుకోవటమూ పరిపాటి.
దీనినే దసరామామూలు అంటారు.

కొత్తగా వివాహం జరిగిన ఆడపడుచుని

ఇంటికి ఆహ్వానించి అల్లుడికి, కూతురికి తలంటిపోసి
నూతన వస్త్రాలు కానుకలుగా ఇచ్చి సత్కరించటం కూడా
సాధారణంగా జరిగేదే.

వివిధ రాష్ట్రాల్లో

సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలకు ప్రతిబింబమైన
దసరా పండుగను దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాల ప్రజలు
వివిధ రీతులలో జరుపుకుంటారు. దేశప్రజలు ఈ
పండుగను అనాదిగా జరుపుకుంటున్నారు. పశ్చిమ
బెంగాల్, కర్నాటక రాష్ట్రాలలో దాదాపు పదిరోజులపాటు
అత్యంత వైభవంగా పూజా వేడుకలు జరుగుతాయి. ఢిల్లీలో
రామలీల పేరుతో దసరా ఉత్సవాలను ఘనంగా
నిర్వహిస్తారు. ఉత్తర భారతదేశం యావత్ ఈ పదిరోజులూ
రోజుకు ఒక అంశం చొప్పున దుర్గను పూజిస్తారు. ఈ
పదిరోజులపాటు రామలీల నాటకాలుగా రామాయణ
గాధను ప్రదర్శిస్తారు. రామలీలలో ఒక్క మహిళ కూడా
నటించదు. అన్ని పాత్రలను పురుషులే పోషిస్తారు.

దేశ రాజధాని ఢిల్లీలో 'రామలీల' పేరుతో
దసరా ఉత్సవాలను ఘనంగా నిర్వహిస్తారు. ఉత్సవాల
ముగింపు రోజున రావణ, కుంభకర్ణ, మేఘనాథుల 150
అడుగుల విగ్రహాలను తయారుచేస్తారు. ఈ విగ్రహాలను
కాగితాలు, వెదురుతో తయారు చేస్తారు. ప్రతి ఏటా
కొత్తరకం బాణసంచాలతో నింపి ఉత్సవాల
ముగింపురోజున శ్రీరామచంద్ర మహారాజ్ కిజై అన్న
జయజయనినాదాల మధ్య దగ్ధం చేస్తారు. ఢిల్లీలో
ప్రప్రథమంగా 1842లో దుర్గాపూజోత్సవాలు వైభవంగా
జరిగాయి. అంతకుముందు ఆలయాలలో పూజలు
నిర్వహించి ఇంత ఘనంగా నిర్వహించేవారు కాదట.

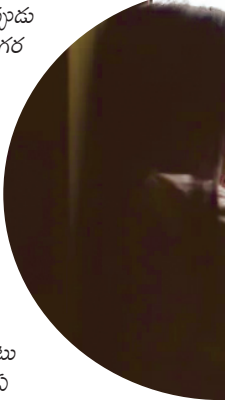
గుజరాత్ లో దసరా సమయంలో పార్వతీదేవిని
ఆరాధిస్తారు. ఇంటింటా శక్తి పూజలు చేయటం,
గుజరాతీయుల ఆచారం ఇంటిగోడల మీద శ్రీచక్రాన్ని,
త్రిశూలాన్ని, శక్తి ఆయుధాన్ని పసుపుతో చిత్రించి
పూజిస్తారు. ఆ గుర్తుల సమీపంలో పొలం నుండి
తీసుకువచ్చిన మట్టితో వేదిక తయారుచేసి దానిపై బార్హి,

మిగతా 7వ పేజీలో..

రోజులు మారిపోయాయి. ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో గుమాస్తా ఉద్యోగాలు లేదా హెడ్ క్లర్కులు, ఆఫీసర్లుగా ఏడెనిమిది వేలో, లేదా ప్రైవేటు ఉద్యోగాల్లో ఆలోపు జీతాల్లో గడిపే మామూలు జీవితాలకు నేటి యువత ఇష్టపడడం లేదు. కంప్యూటర్ టెక్నిషియన్లుగా, ఇంజనీర్లుగా, కెరీరిస్టులుగా - ఇప్పుడు వేలల్లో, లక్షల ప్యాకేజీ జీతాలతో, డాలర్లతో ఎదిగిపోతున్నారు. ఇప్పుడు వందనోటు వారి దృష్టిలో ఒక రూపాయి నోటుగా చెలామణి అవుతోంది. ఇది అందరి యువకుల పరిస్థితి కాకపోవచ్చు. కానీ ఇది సగం కంటే కొంచెం తక్కువ శాతమే కావచ్చు. ఈ మార్పు కింది, మధ్య, పైతరగతి అన్న తేడా లేదు. ఇవ్యాళ మామూలు మధ్యతరగతి కుర్రాడు కూడా అమెరికాలోనో, ఆస్ట్రేలియాలోనో ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. డాలర్లు సంపాదిస్తున్నాడు. ఈ గొప్ప మార్పునకు సంతోషిద్దామా.. ఆ మార్పు తెచ్చిన మరో కోణంలో, క్రమశిక్షణ కొరవడిన పరిస్థితి చూసి విచారిద్దామా!

అయితే ఈ ఆకస్మిక ఆర్థికాభివృద్ధి దేశాన్ని ముందుకు తీసుకువెళుతున్నదన్న విషయం కాస్త ఊరట. కానీ, ఆ ఊరట కూడా నిజంగానే ఊరటగా భావించాలా అనేది కూడా మరో ఆలోచన. యౌవనదశ తాగుడు, గుండెపోటు, నేరప్రవృత్తి తదితర కారణాలవల్ల తరిగి పోతున్నదని సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు ఆందోళన చెందు తున్నారు. అంతేకాకుండా 20-25 వయసు వారిలో విద్యావేత్తలు తగ్గిపోతూ, కేరీరిస్టులు పెరిగిపోతున్నారని కూడా వారు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ఇది తీవ్రమైన మార్పు. విద్యార్థులతో నిమిత్తం లేకుండా అన్ని రంగాల్లో కావలసినట్లుగా శిక్షణ పొందిన కొత్త తరహా వృత్తిదారులు పుట్టుకొస్తున్నారు. ఇది పెద్ద మానవ వనరుల సమస్యగా తయారయ్యింది. ఈ యువ ప్రాఫెషనల్స్ కి విధేయత అనేది లేదు. రెండో ఆలోచన అంటూ లేదు. వేరే కంపెనీ వారు రు. 5000లు ఎక్కువ ఇస్తానంటే చేస్తున్న ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చేసి అక్కడ చేరిపోతున్నారు. ఈ పోటీ ప్రపంచంలో డబ్బే అన్నీ శాసిస్తుంది. డబ్బే అన్నీ నియంత్రిస్తుంది. ఇక్కడ కుటుంబ విలువల గురించి వట్టింపుకునే సమయం ఉండదు. ఎందుకంటే వాటి గురించి ఆలోచించే టైమే వారికి అసలు ఉండదు. దీనికి నిదర్శనం వృద్ధాశ్రమాల్లో పెరుగుతున్న జనాభా! ప్రత్యేకించి మన పట్టణ ప్రాంతాలలో మన సంప్రదాయాలు తుడిచిపెట్టుకు పోతున్నాయన్నది కూడా వాస్తవం. యువతలో 30శాతం మద్యానికి అలవాటు పడుతున్నారని ఇటీవల ఒక సంస్థ జరిపిన అధ్యయనంలో వెల్లడయ్యింది.

ఇది వారు కోరుకుంటున్న జీవన శైలి. ఈ ఉత్సాహంలో, తమ ఈ ఆకాంక్షల జీవన విధానంలో వారు రేపు అన్నది ఒకటుందని, దాని గురించి జాగ్రత్త తీసుకోవాలని కూడా మర్చిపోతున్నారు. ఇక్కడ ఆందోళన చెందాల్సిన విషయమేమంటే, గత పదేళ్ళ కాలంలో యౌవనదశ కాలం తరిగిపోతున్నది. తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల మీద విద్యకు సంబంధించి ర్యాంకులు తెచ్చుకోవడంలో వివశితమైన వత్తిడి తెస్తున్నారు. ఈ పోటీతత్వం కూడా యౌవనదశను కుదించి చేస్తోంది. ఈ యువకులు త్వరగానే పెద్దవాళ్ళయి పోతున్నారు. తల్లిదండ్రుల మీద ఆధారపడడం కూడా క్రమంగా తగ్గిపోతున్నదని మరో సామాజిక శాస్త్రవేత్త అంటున్నారు. గతంలో ఒక ఉద్యోగం పొందడానికి తగిన విద్యార్హత సంపాదించడానికి కుటుంబవనరులపై ఆధారపడే వారు. కానీ, ఇప్పుడు పరిస్థితి మారింది. పట్టణ, నగర ప్రాంతాలలో మూడువేలకి, నాలుగు వేలకి పార్శుటైమ్ ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ కుటుంబంపై ఆధారపడడం లేదు. ఆ విధంగా తల్లిదండ్రులు ఒప్పుకోని తమకు కావలసిన సౌకర్యాలను తాము సమకూర్చుకుంటూ స్వతంత్ర జీవనానికి అలవాటు పడిపోతున్నారు. ఈ రోజు ఏ కుర్రాడి చేతిలో చూసినా సెల్ ఫోన్. అది వారికి అవసరమున్నదా లేదా అనే ప్రశ్న అనవసరం. వీరు ధరించే జీన్స్, షర్ట్స్, ఇంకా ఇతర షోకులు కొన్ని సందర్భాల్లో చూడ్డానికి ఎబ్బెట్టుగా కూడా అనిపిస్తుంటాయి.

నిరుద్యోగం ఒక శాపంగా ఉన్న మన భారతదేశంలో, ఇప్పుడు పెరుగుతున్న మార్న్, వాణిజ్య,

దారితప్పిన సంపాదన

బ్యాంకింగ్ రంగాలలో పార్శుటైమ్ ఉద్యోగాలతో ఈ రకమైన యువతకు తగినంత పాకెట్ మనీ లభిస్తోంది. చిన్న వయసులోనే ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం వచ్చేసినట్లు వారు భావిస్తున్నారు. మార్న్ లో పాపింగ్ చేస్తారు. సన్ గ్లాస్ అయినా, బ్యాగ్ అయినా, షూస్ అయినా వారి దృష్టి అంతా అంతర్జాతీయ బ్రాండ్ లపైనే, వారానికి ఒకసారి మల్టీ ప్లెక్స్ థియేటర్ లో సినిమా, ఖరీదైన రెస్టారెంట్ లో డిన్నర్ లు... ఇదీ వారి జీవన విధానం. చేతిలో డబ్బు, అందుబాటులో కావలసిన వస్తువులు కనిపిస్తుంటే ఇక వారికి తప్పు, రైటు అన్న ప్రశ్నేలేదు. పగలు చదువు, రాత్రిపూట పార్శుటైమ్ ఉద్యోగంతో వారు వత్తిడికి గురవుతున్నారు. దానినుండి రిలీఫ్ కోసం నైట్ పార్టీలు, డ్రింకింగ్, ఫ్యాన్ గా డ్రెవింగ్ చేయడం వంటి వాటికి వారు అలవాటుపడిపోతున్నారు. మీడియా, ఎంటర్టెయిన్ మెంట్, ఫ్యాషన్ డిజైన్, ఫోటోగ్రఫీ, ఐయి రైజ్, పాపింగ్ మార్న్ వగైరా అనేక అవకాశాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఏదేళ్ల కిందట ఇదే వయసులో ఉన్న యువత కేవలం చదువుల గురించే మాట్లాడుకునేవారు. కానీ ఇప్పుడు వారు కెరీర్ గురించి మాట్లాడుకుంటున్నారు.

ఈనాటి యువత బుద్ధి సూక్ష్మతగలవారని అనేక అధ్యయనాలు తెలియజేస్తున్నాయి. గతంలో మాదిరిగా ఏ కెరీర్ ను గుడ్డిగా తీసుకోవడం లేదు. సుదీర్ఘకాలం విజయవంతం కావడానికి వారు బాగానే ఆలోచిస్తున్నారు. ఒక వ్యక్తి సగటు ఆదాయం రు. 2వేలు ఉన్న ఒక దేశంలో ఏ కాలిఫోర్నియా పరిశ్రమలోనైనా 10నుండి 15వేల రూపాయల జీతం వస్తోంది. ఈ ఉద్యోగానికి కనీసం డిగ్రీ కూడా అవసరం లేదు. ఆదాయం బాగా వస్తుండడం, ఏ విధమైన బాధ్యతలూ లేకపోవడం, వారి ఆలోచనా విధానంలోను, జీవన విధానంలోనూ చాలా మార్పు తెస్తోంది. వారు తమ కుటుంబంతోనే ఉంటారు.

కనుక తిండి, వసతి వగైరా గడిచిపోతుంటాయి. నేడు అనుభవించు, రేపటి సంగతి చూద్దాం అన్న ఈ పట్టణ యువతని దృష్టిలో పెట్టుకునే మార్కెట్ వ్యూహాలు నడుస్తున్నాయి. 'యువతే మా కీలక వినియోగదారుడు. అందుకనే ఉత్పత్తులు వారిని దృష్టిలో పెట్టుకునే పెడుతున్నాం. వారి ఇష్టాయిష్టాల కనుగుణంగానే తీర్చిదిద్దు తున్నాం' అని ఒక షాపింగ్ మాల్ యజమాని అంటున్నాడు. అంతేకాదు వీరికి క్రెడిట్ కార్డు సౌకర్యాలు కూడా కల్పిస్తూ వారిని మరింత వెర్రెక్సిస్తున్నది మార్కెట్ మాయజాలం. భారతదేశంలో ప్రతి ఏటా 20-24 వయస్సు సంపాదన పరులు 30లక్షలమంది చొప్పున వచ్చి చేరుతున్నారని ఒక అంచనా. వీరిలో 8శాతం మంది క్రెడిట్ కార్డులు కలిగి ఉన్నారని, రానున్న కొద్ది సంవత్సరాలలో ఈ సంఖ్య రెట్టింపు కానున్నదని కూడా అంచనా. స్టాండర్డ్

వార్డర్ బ్యాంక్ ప్రత్యేకించి ఈ వర్గంపై క్రెడిట్ కార్డుల విషయంలో దృష్టి సారించింది.

ఇదిలా ఉండగా బిపిఓ సంస్థ గతంలో 2,45,500 మందిని ఉద్యోగంలో చేర్చుకున్నది. వీరిలో 90శాతం మంది 25ఏళ్లలోపు వారే. సగటున వీరి జీతం నెలకు రు. 10వేలు. అదనపు ఆదాయం కోసం తల్లిదండ్రులు తాపత్రయపడుతూ, ఇల్లూ, పిల్లల గురించి పట్టించుకోకపోవడంతో పిల్లలు ఒక రకమైన ఒంటరితనానికి లోనవుతూ, బయటపడిపోవడం ఇలా పార్శుటైమ్ ఉద్యోగాలు వెతుక్కోవడం కూడా ఒక కారణమయ్యింది. పిల్లల అవసరాలను తల్లిదండ్రులు తీర్చడం కూడా ఈ రోజుల్లో కష్టంగానే ఉంది. ఈ విధంగా ఆకస్మికంగా పెరిగిన ఈ యువ ఉద్యోగస్తులు, లేదా కార్మికుల పరిస్థితి సమాజంలో అన్నిదీని మార్చేసింది. అదే విధంగా పెరిగిన వీరి ఉపాధి అవకాశాలలో మంచి ఉంది, చెడు ఉంది. ఇక్కడ మంచి ఏమిటంటే చిన్న వయసులోనే బాధ్యతలను గుర్తించి కష్టపడి పనిచేయాలన్న దృక్పథం రావడం, కానీ, అదే సందర్భంలో ఆ అవకాశాలు వారిని సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, విలువలనుండి మళ్ళిస్తున్నాయి.

ఈ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యంతో వచ్చిన జీవన విధానం భారతీయ సామాజిక విలువలకు తగినట్టివి కావు. మితిమీరి సంపాదించడం విచ్చలవిడిగా ఖర్చుపెట్టడానికి దారితీస్తుంది. తాగుడు, స్మోకింగ్ వంటి విచ్చలవిడి తనానికి దారితీస్తుంది. ఉదాహరణకు కాలి ఫోన్ లో రాత్రంతా పనిచేసి, పగలంతా నిద్రపో తుంటారు. ఆ కారణంగా వారికి ఒత్తిడి ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఇక పగలు పదిమందితో కలసి గడపడం అనేది ఉండనే ఉండదు. పదిమందితో కలసి గడిపినప్పుడే జీవన విధానంలో మంచి మార్పులు వస్తుంటాయి. చిన్న వయసులోనే సంపాదనకు అలవాటుపడిపోవడం, ఆ సంపాదించింది వారి అవసరాలకు హాయిగా ఖర్చు పెట్టుకోవడానికి అలవాటుపడిపోతారే తప్ప ఆ సొమ్మును ఒక ప్రణాళిక ప్రకారం, లేదా ఒక పద్ధతి ప్రకారం ఖర్చుపెట్టాలన్న పరిజ్ఞానం కూడా వారికి లేకపోవడం ఇక్కడ గమనించదగ్గ అంశాలు. అంతకుమించి జీవితం గురించి వారికి సరైన అవగాహన ఉండదు. పెద్ద షాపింగ్ మార్న్ లో మనం చూస్తుంటాం. 90శాతం మంది యువతే. వారిలో నిజంగా కొనుగోలు చేసే వారు కేవలం 15శాతం మాత్రమే. మిగిలినవారు ఊరికే తిరుగుతూ ఉంటారు. వారికి టైము విలువ, డబ్బు విలువా తెలియవు.

మెట్రో నగరాలలోని జనాభాలో 15శాతం మంది 16-21 వయసు వారే. వీరిలో కనీసం 40శాతం మంది సంపాదన పరులు. చిన్న వయసులో సంపాదించడం తప్పుకాదు. అయితే, ఆ సంపాదనను సద్వినియోగం చేసుకోవడమే ఇక్కడ లోపించిన అంశం. వారిని సరైన దారిలో పెట్టగలిగినప్పుడు ఆ యువత, వారి సంపాదన సమాజానికి, కుటుంబానికి ప్రయోజనకర మౌతాయి. ఆ దిశగా పెద్దలు, సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు నడుంకట్టాల్సిన తరుణం ఇది.

SUNDAY

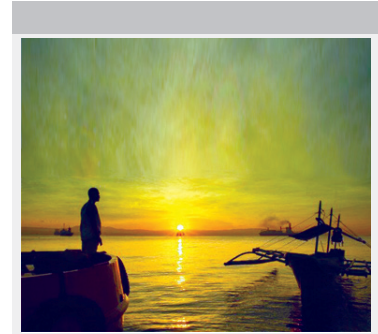
విశాలాంధ్ర

ఆదివారం

అనుబంధం

25 ఆదివారం, అక్టోబరు 2020

3

ప్రయాణం

ఎన్నెన్నో బతుకుతీరాల్లో పయనించాను లోయల్లో ఎడారుల్లో ఒక చినుకు ముత్తం కోసం ఎదురుచూసే పాలాల్లో సూరీడ్ని చేజిక్కించుకున్న శిఖరాల అంచులవరకూ నేల నాలుగు దిక్కులూ నడిచాను యుద్ధం మింగిన దేశాల్లో అందం చిందిన దీవుల్లో రుతువులు మారుతున్నా నేను గమిస్తూనే వున్నాను చరిస్తూ చరిస్తూ అలసటతో కూలబడిపోయాను ఏమైనా నేర్చుకున్నానా? సందిగ్ధత మంచు విడిపోయేదప్పుడు నల్లని కంటిపాప మీద నవ్వే రంగు రంగుల ప్రపంచాన్ని కాసేపలా గాలికొదిలేసి నాలోకి నేను నడవడం మొదలెట్టాను ఇరుకు సందుల్లోకి నాగరికత వుట్టిన తొలి గుహల్లోకి అడవి ఒడిలోకి మనిషితనపు ఛాయల్లోకి సీతాకోకలా విచ్చుకోకముందు అంతఃచక్రపులు మాత్రమే స్పందించే అమరత్వంలోకి ఇదొక అన్వేషణ మనిషి మనిషికి చిక్కేవరకూ సాగాలి ఇదొక చైతన్యస్పృహ కళ్ళకు సెలవిచ్చి మనసుతోనే కనాలి ఇదొక అలసటలేని ప్రయాణం తుదిశ్వాసలోపు కొంతదూరమైనా నడవాలి!

- సాంబమూర్తి లండన్ సెల్: 9642732008

దిగులు గుండె మీద

ఎడతెరపక కురిసే మేఘాల్లోంచి
ధారలు ధారలుగా దుమికే నీళ్లు
మట్టిని తడి తడిగా చిత్తడి చేస్తుంటాయి

కంటి రెప్పల్లో మొలిచిన చిగురులు
వీచే వంట పాలాలు

రెపరెపలాడుతుంటాయి

ఉక్రోశం అప్పుకోలేని వాన

ఉరుములతో కురిసే వాన

కోపాగ్నితో ఉరకలేస్తుంది

మొలకలూ, వరిచేలు మునిగి పోయాయి

ఆకు పచ్చని కలలు కరిగి పోయాయి

ఈదురు గాలులకు ఈడలేక

వడదెబ్బలకి తాళలేక

మడిలోనో చెరువులోనో

దేహం తెప్పలా వేలాడుతుంది

ఇప్పటి దృశ్యం భూమి పుత్రులది

అనాదిగా వేలాడుతూనేవుంది

ఉరిపోసుకుంటుంది

అభయ హస్తాలు ఈ చేతుల్ని

తాకని నైరాశ్యంలో

దిగులు గుండె మీద

ఊపిరి సెగ ఆగిపోతుంది

ఆకలి తీర్చే చేయి అదృశ్యమవుతుంది

దుఃఖం ఒడ్డున

నాగాలీ జోడెద్దులు ఏడుస్తుంటాయి

ప్రాణం తడుస్తూ మునుగుతూ

జీవం లేని శరీరం

ఒక అనేక దేహాలుగా తేలుతుంది

-గవిడి శ్రీనివాస్,
7019278368

పశ్చాత్తాపంతో తలక్రిందులై పోయింది సీత మనస్సు. అది తుళ్ళిపడి ఒక్కసారి కూతురు బాల్యంలోకి వెళ్ళింది. మాధవి అయిదారేళ్ళ వయసులోనే బుద్ధిగా తన ఒళ్ళోకి వచ్చి ఆడుకునేదే కానీ ఎత్తుకుని తిప్పమనో, షికారుకు తీసుకెళ్ళమనో మారాం చేసింది కాదు. రాజీవ్ ఆఫీసు నుండి వచ్చాక ఆ ముచ్చట్లు తీర్చుకునేది. ఆ వయస్సులోనే ఆరిందలా అంత పరిణతితో ఆలోచించిన కూతురు ఈ వయసులో ఆనాలోచితంగా ప్రవర్తిస్తుందని తాను ఎలా అనుకుంది? మల్లెచెట్టుకు మల్లెపూలే పూస్తాయని తాను ఎందుకు గ్రహించలేకపోయింది?

తన మనస్సును తల్లిదండ్రులు అర్థం చేసుకున్నారు. రాజీవ్ కూడా తన మనస్సును అర్థం చేసుకున్నాడు. పత్రికా ప్రకటన చూసి, అమ్మానాన్నలను ఒప్పించి ఇంటికొచ్చాడు. పెళ్ళిచేసుకుని తనకు బంగారు భవిష్యత్తు ఇచ్చాడు. కాని తనేం చేసింది? తన కూతురు మంచి మనస్సును తాను ఎందుకు అపార్థం చేసుకుంది? ఎందుకు నిగ్రహించు కోలేకపోయింది? చరిత్ర పునరావృతం అవుతుందని ఎందుకు మర్చిపోయింది?

మనసెరిగిన మనస్సు

నవీన్ కుమార్ పట్నాల,
ఫోన్: 94413 44365

సీత ...

ఆనాటి జనక మహారాజుకు నాగటి చాలులో దొరికింది సీత. కానీ ఈ సీత డాక్టర్ పురుషోత్తం, డాక్టర్ పావనిల అల్లారు ముద్దుబిడ్డ. అయితే ఆ తల్లిదండ్రులకు కూతురు పుట్టిన సంతోషం ఆరు నెలలకే అవరై పోయింది. కానీ కన్న కడుపు తీపి మూలంగా ఆ మాత్రమైనా మిగిలి ఉంది. డాక్టర్ల కూతురుకే దురదృష్టం. సీతకు పోలియో వ్యాధి సోకింది. పురుషోత్తం తనకు తెలిసిన స్పెషలిస్టుల వద్దకు ఆ పనిగుడ్డును తీసుకు పోయారు. వాళ్ళు బిడ్డను పరీక్షించి కొంత వయస్సు వచ్చిన తరువాత మరోసారి తీసుకురావలసిందిగా సూచించారు.

బిడ్డకు రెండో సంవత్సరం వచ్చింది. కుడి మోకాలి పై భాగం నుండి అరికాలి వరకూ సన్నగా ఉంది కాలు. ఆ కారణంగా సీత నిలబడలేని పరిస్థితి. కుడికాలిని కదపాలంటే తన రెండు చేతులతో ఆ భాగాన్ని ఎత్తి జరపవలసి ఉంటుంది.

నేలమీద దేకుతూ ఆ పనిబిడ్డ కదులుతూ ఉంటే పిరుదుల భాగం మీద శరీరం ఒత్తిడి పడుతోంది. ఆ భాగంలో కాస్తంత దళసరి పట్టి ఏర్పాటు చేశాడు తండ్రి. అరచేతులకు ప్రత్యేకమైన అమరికలు. ఆ బిడ్డకు చలన దశ కల్పించడం కోసం ఒక ఆయాను కూడా ఏర్పాటు చేశారు తల్లిదండ్రులు.

అయినా ఆ బిడ్డ కష్టాలు తగ్గాయని కాదు.

రెండో సంవత్సరం వయస్సు ముగుస్తూ ఉండగా ఆ బిడ్డకు ఒక శస్త్రచికిత్స చేశారు వైద్యులు. చలన దశలో చాలా కొద్దిపాటి సౌలభ్యం చిక్కింది తప్పితే చికిత్సా క్రమం కొనసాగించ వలసిన అగత్యం ఎంతో కనిపించింది. మరో మూడు సంవత్సరాల తర్వాత రెండో శస్త్ర చికిత్స జరిగింది.

చలన దశ మరికొంత మెరుగైంది గాని, ఆసరా లేకుండా నిలబడలేక పోయేది సీత.

“సీత అనే పేరు పెట్టబట్టే కదా మన బిడ్డకు ఇన్ని కష్టాలు!” రోదించేది పావని. భార్యను ఓదార్చడం పురుషోత్తంకు శక్తికి మించిన పనే అయ్యేది.

కొంత వయస్సు వచ్చిన తర్వాత సీతకు మరో శస్త్రచికిత్స జరిగింది. అటు తరువాతనే ఆమె కాలికి క్యాలిపర్స్ అమిరాయి. వాటి

సహాయంతో నెమ్మదిగా నడక నేర్చుకుంది ఆమె. అయినా సరే నిలబడినప్పుడు ఆమెకు ఆసరా తప్పనిసరైంది.

ఆడపిల్లకు పోలియో వచ్చిందని కాలం అక్కడే ఆగిపోదు కదా! ఆమె పెద్ద మనిషి కావడం, ఇంటర్ మీడియట్ కళాశాలలో చేరి మంచి మార్కులతో పాస్ కావడం, అటు తర్వాత డిగ్రీ పూర్తి చేయడం, ఆమెకు పెళ్ళి వయస్సు తెచ్చిపెట్టడం క్రమంగా జరిగిపోయాయి. తల్లిదండ్రులకు సరికొత్త ఆవేదన ప్రారంభ మయ్యింది. అది ఆమె వివాహం గురించి. ఈ సమస్య ఉన్న తమ కూతుర్ని ఎవరు పెళ్ళి చేసుకుంటారు...! ఆ సమస్య ఒక్కటి తప్పితే ఆ అమ్మాయిలో పరిపూర్ణ స్త్రీత్వం ఉంది.

చీరచాటున కాలిపర్స్ కనిపించవు. కానీ నడకలో మాత్రం తేడా కనిపిస్తుంది. ఏ మాటకు ఆ మాటే చెప్పుకోవాలి. సీత అందగత్తె. వరుణ్ణి వెతకడానికి కూడా డాక్టర్ దంపతులకు ధైర్యం చాలడం లేదు. ఆ సంగతి వారికంటే సీతకే బాగా తెలుసు. ఆమె కూడా వరాన్వేషణ మొదలు పెట్టింది. వివాహ వేదికలో తన పేరు నమోదు చేసుకుంది. ఆమె ఫోటోతో పాటు ఆమె అభిరుచులూ తెలుగుదేశం మీద పరుచుకు పోయాయి. ఎంతోమంది యువకుల దృష్టిలో ఆమె పడకముందే రాజీవ్ దృష్టిలో ఆమె పడిపోయింది.

తన స్నేహితులకు ఆమె వివరాలు చూపించాడు రాజీవ్. వాళ్ళు ఆశ్చర్యపోతూ “సీత ఒక బాధితురాలు. నీకు ఎలాంటి ఆనందం దక్కుతుందో మాకు అనుమానంగానే ఉంది. అయినా పెళ్ళి చేసుకోవాలంటే సీతే దొరికిందా?” అన్నారు.

“అవును. ఆమె నిజాయితీ, అభిరుచులూ నాకు నచ్చాయి. ఇక పోలియో సంగతా! మా మధ్య ఉత్తరాలు నడిచాయి. ఆమెతో ఫోన్లో మాట్లాడాను కూడానూ. ఆమె అనుమతితో నేను వెళ్ళి చూసి వచ్చాను. మా ఇద్దరికీ ఒక అవగాహన కుదిరింది. మా ఆనందం మాదే. మీరు విచారించనక్కర్లేదు.”

మతులు పోగొట్టుకోవడం ఒక్క స్నేహితుల వంతే కాకుండా రాజీవ్ తల్లిదండ్రుల వంతు కూడా అయ్యింది. సీతతో అతడి వివాహం ‘పద్దు’ అంటూ వాళ్ళు నచ్చజెప్ప చూశారు. మొదట రాజీవ్ తల్లి మెత్తబడింది. కానీ నాన్న “అంగవైకల్యం” అంటూ నసిగాడు.

“నాన్నా! ఒకవేళ నా పెళ్ళి తర్వాత ఏదైనా ప్రమాదంలో ఆమెకు ఈ దురదృష్టం కలిగితే మీ కోడలిని ఏం చేయాలనుకుంటారు?” రాజీవ్ నాన్నకు నోటంట మాట రాలేదు. చివరికి మౌనమే అంగీకారం. “అయినా ఆమెతో ఒకసారి మాట్లాడి చూడండి.” అన్నాడు రాజీవ్.

కొడుకు మాటమీద ఆయనకు సమ్మతం, అభిమానం ఉన్నాయి. ఒక అమ్మాయి మీద రాజీవ్ ఇటువంటి సమ్మతం వ్యక్తపరిచాడంటే అదేమిటో స్వయంగా తెలుసుకోనవసరం లేదనుకున్నాడు.

రాజీవ్ తో సీత మరోసారి ఫోన్లో మాట్లాడింది. “మిస్టర్ రాజీవ్! ఒక ప్రార్థన” అంది సీత. “చెప్పండి

మిస్ సీతా!” నవ్వాడు రాజీవ్.

“నాకూ మీకూ జరిగిన సంభాషణల సంగతి మా తల్లిదండ్రుల వద్ద ప్రస్తావించకండి. పత్రికా ప్రకటన మూలంగానే మీరు పెళ్ళి ప్రస్తావనకు వచ్చినట్లు ప్రవర్తించాలి సుమా!”

రాజీవ్ ఒప్పుకున్నాడు.

పెళ్ళి చూపులు సగుణాత్మక ఫలితాన్నిచ్చాయి.

పెళ్ళి నిరాడంబరంగా జరిగింది.

x x x

షాపింగ్ చేసి మాధవి తిరిగి వచ్చింది. వస్తూనే తల్లికోసం వెతుక్కుంది. తల్లి వంటింట్లో ఉంది. ఫ్లాట్ ఫాని అనుకుని వంట చేస్తోంది. తన సౌలభ్యం కోసం అవసరమైన కూరగాయల తరుగులు, ఇతర మసాలా దినుసులు అందుబాటులో ఉంచుకుంది సీత.

జాలిగా చూసింది మాధవి. తాను వచ్చేవరకూ వంటపనికి రావద్దనే తల్లికి చెప్తుంటుంది. అయినా సరే. తనకి చేతనైనంతగా పనులు చేస్తుంటుంది అమ్మ. ఈ రోజు అప్పగితల కార్యక్రమం ఉంది. భర్త వెంట తాను వెళ్ళిపోతుంది. ఇక ఇంటి పనికి, వంటపనికి తన తల్లికి తోడు ఎవరు?

తను గర్భస్థ శిశువుగా ఉన్నప్పుడూ, పుట్టిన తర్వాతా అమ్మ తన యోగక్షేమాల గురించి పట్టించుకుంటూనే ఉంది. చిన్నప్పుడు బీటికి మాటికి తన పాదాలూ, కాళ్ళూ తడిమి తడిమి చూసేది. పోలియో వచ్చే వయస్సు దాటిపోయేవరకూ అమ్మ పడిన తపన ఇంతా అంతా కాదు. తనకు వచ్చిన కష్టం బిడ్డకు రావడం ఏ తల్లికీ ఇష్టం ఉండదు. సీతకు అందులో మినహాయింపు లేదు.

తమ కూతురు కాపురం ఒక ఫలప్రదమైన సంసారం కావాలి. అదీ సీత కోరిక. రెండు రోజుల పాటు ఇక్కడే ఉన్న అల్లుడు ఈ రోజు తమ మాధవని వెంట పెట్టుకుని వెళ్ళిపోతున్నాడు.

మరో గంటలో ప్రయాణం. “నువ్వు వెళ్ళి తల దువ్వుకో అమ్మా! నన్ను ఈ రోజైనా వంట చెయ్యనివ్వు” బలవంతంగా సీతను వంటగది నుండి పంపించింది మాధవి.

అర్థం ముందు కూర్చుంది సీత. గతమంతా ఒక సినిమా రీలు లాగా కళ్ళ ముందు కదిలింది.

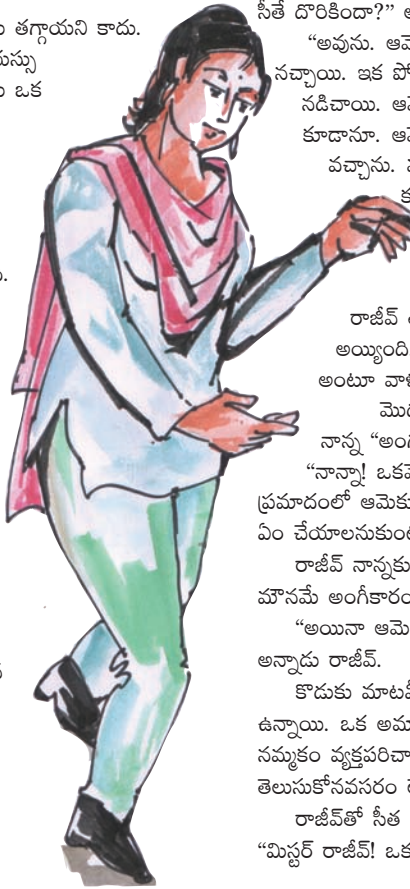
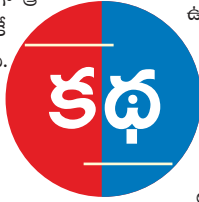
x x x

ఈ రోజుకు ఆరువారాల ముందు మాధవి ఒక యువకుడితో వీడియో కాల్లో ఉంది. సీత గమనించింది. “ఎంతకాలం నుండి ఇదంతా జరుగుతోంది?” అడిగింది సీత. అతక్తత తెచ్చిన నీరసం ఆమెను పటికిస్తోంది. ఆమె మంచం మధ్యలో కూర్చుంది. పోలియో ఉన్న కాలును చాపి ఒక కమ్మి మీద ఆనించింది.

రాజీవ్ అప్పటికి ఇంకా ఆఫీస్ నుండి రాలేదు. తన కూతురు ఎవరితోనో ప్రేమలో పడి జరగరానిది జరిగితే తాను రాజీవ్ మొహం ఎలా చూడగలడు? కూతురు బాధ్యతను తనమీద వదిలిపెట్టి రాజీవ్ ఉద్యోగ వ్యవహారాల మీద ఇతర చోట్లకు వెళ్ళి వస్తుంటాడు.

ఇక్కడేమైనా జరగరానిది జరిగితే రాజీవ్ తట్టుకోలేదు. తన మీదా, కూతురు మీదా ఉంచిన సమ్మతాన్ని తాను నిలబెట్టాలి. సీత ఊగిపోతుంది. కోపంతో రంకెలు వేస్తోంది.

(మిగతా 5వ పేజీలో)

సీతను సమీపించింది కూతురు. ‘నువ్వు కోప్పడకు అమ్మా! అతను నాకు నచ్చాడు. ఒక్కసారి ఆ అబ్బాయిని చూసి మాట్లాడవచ్చు కదా!’ అంది మాధవి గారాబం ఒలకబోస్తూ.

సీతకు అరికాలి మంట నెత్తికెక్కుతోంది. కూతురుని చెంపదెబ్బ కొట్టింది. ఆ దెబ్బకే జొంగరం మాదిరిగా గిరిగిరి తిరుగుతూ మంచం ప్రక్కన పడింది మాధవి. సీతకు ఇంకా కోపం తగ్గలేదు. ఆవేశం అణుచుకోలేక పోతోంది. క్రింద పడిన కూతురు నెమ్మదిగా లేచి మంచం పట్టి పట్టుకుని తిరిగి తన తల్లి ఎదుటికి తన మొహాన్ని పెట్టి ఏదో చెప్పబోయింది. తల్లి మరోసారి లాగికొట్టింది.

ఈ సారి మాధవి క్రిందపడి చాలాసేపటి వరకూ లేవలేదు. లేచిన తరువాత, ‘అమ్మా! నాన్నగారు అబ్బాయిని చూశారమ్మా. అతనితో మాట్లాడారన్నారూ కూడా. నిన్ను ఉడికిద్దామనుకున్నారను. అందుకే కాలేజీ నుండి రాగానే నీకు చెప్పలేదమ్మా!’ ‘నేను నీ కూతుర్ని’ అంది మాధవి బెక్కుతూ.

ఈసారి అవాక్యమివ్వడం తల్లివంతయ్యింది. కూతురుకు తాను కోరుకున్న అబ్బాయితోనే పెళ్ళి జరిగింది. ఏమాటకు ఆ మాటే చెప్పుకోవాలి. ఆ అబ్బాయి చాలా మంచివాడు. కుటుంబ వారసత్వం మంచిది. బ్రతుకుతెరువు నేర్చినవాడు. బెంగళూరులో మంచి ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. అంతకంటే ఏం కావాలి?

× × ×

అప్పగింతల సమయంలో తన కూతురును అడిగింది సీత. “నిన్ను నేను కొట్టిన రోజున ఒకటికి రెండుసార్లు చెంపదెబ్బలు ఎందుకే తిన్నావు? మీ నాన్న అబ్బాయిని

చూసినట్టు, నచ్చి అంగీకరించినట్టు మొదటి ఎందుకు చెప్పలేదే?” “నువ్వు సరదాపడతావని, నువ్వు ఏమంటావోనని హాస్యానికి ఎదురు చూశాను. కానీ నీకు పట్టరానంత కోపం వచ్చింది. నువ్వు మంచం దిగి కొట్టలేవు కాబట్టి ఒకటికి రెండుసార్లు నీ దగ్గరికే వచ్చి నీ చేతికి అందుబాటులో ఉన్నాను.” అంది మాధవి. “అంటే, పదో క్లాసులో మార్కులు తగ్గాయని నిన్ను చీపురు తిరగిసి కొడుతుంటే” “అవునమ్మా! అప్పుడు కూడా కావాలనే నీకు దొరికిపోయి అన్ని చీపురుదెబ్బలు తిన్నాను. ఎందుకంటే నువ్వు నాతో పరుగెత్తలేవు కదమ్మా.” పశ్చాత్తాపంతో తలక్రిందులై పోయింది సీత మనస్సు. అది తుళ్ళిపడి ఒక్కసారి కూతురు బాల్యంలోకి వెళ్ళింది. మాధవి అయిదారేళ్ళ వయసులోనే బుద్ధిగా తన ఒళ్ళోకి వచ్చి ఆడుకునేదే కానీ ఎత్తుకుని తిప్పమనో, షికారుకు తీసుకెళ్ళమనో మారాం చేసేది కాదు. రాజీవ్ ఆఫీసు నుండి వచ్చాకే ఆ ముచ్చట్లు తీర్చుకునేది. ఆ వయస్సులోనే ఆరిందలా అంత పరిణతితో ఆలోచించిన కూతురు ఈ వయసులో ఆనాలోచితంగా ప్రవర్తిస్తుందని తాను ఎలా అనుకుంది? మల్లెచెట్టుకు మల్లెపూలే పూస్తాయని తాను ఎందుకు గ్రహించలేకపోయింది?

తన మనస్సును తల్లిదండ్రులు అర్థం చేసుకున్నారు. రాజీవ్ కూడా తన మనస్సును అర్థం చేసుకున్నాడు. పత్రికా ప్రకటన చూసి, అమ్మానాన్నలను ఒప్పించి ఇంటికొచ్చాడు. పెళ్ళి చేసుకుని తనకు బంగారు భవిష్యత్తు ఇచ్చాడు. కానీ తనేం చేసింది? తన కూతురు మంచి మనస్సును తాను ఎందుకు అపార్థం చేసుకుంది? ఎందుకు నిగ్రహించు కోలేకపోయింది? చరిత్ర పునరావృతం అవుతుందని ఎందుకు మర్చిపోయింది?

ఉబుకుతున్న కన్నీటిని ఆపుకుంటూ, మాధవిని పొదివి పట్టుకుని ముద్దు పెట్టుకుంది సీత. తన బుగ్గమీద పడ్డ కన్నీటి చుక్కలను అమ్మ కొంగుతోనే తృప్తిగా తుడుచుకుని భర్తను అనుసరించింది మాధవి.

వింత వింత వర్షాలు

ఆకాశం నుండి చేపలు, కప్పలు, పాములు, పక్షులు వంటివి వర్షం మాదిరిగా కురియడం ఒక వింత. రాళ్ళు, నిప్పులు వర్షంగా కురియడం మహావింత. 1830 ఫిబ్రవరి 19న ఇండియాలోని ఫరీద్పూర్‌లో పెద్ద పెద్ద చేపలు ఆకాశం నుండి వర్షించాయి. 1859 ఫిబ్రవరి 9న వేల్స్‌లో చిన్న చిన్న చేపలు వర్షంగా కురిశాయి. ఈ చేపలు కురిసిన నేల విస్తీర్ణం 960 చదరపు గజాలని చెప్పారు.

ఫ్రాన్స్‌లో 1833 జూన్ నెలలో వర్షాల్లో పది నిమిషాలపాటు కప్పల వర్షం కురిసింది. పేవ్‌మెంటు, వీధులు, ఇళ్ళ పై కప్పలు కప్పల బెకబెకలతో మారుమోగిపోయింది. ఇంగ్లాండులోని బ్రిమింగ్ హామ్‌లో తెల్లటి కప్పలు కురిశాయి. మెమ్‌ఫిక్ దక్షిణ ప్రాంతంలో 1877లో ఒక అడుగునుండి 18 అడుగుల పొడవుగల బ్రతికివున్న పాముల వర్షం కురిసింది. ఛార్లెస్ టన్, సౌత్ రీవిన్‌లో 1886 సెప్టెంబరు 4న తెల్లవారు జామున 2 గంటలకు రాళ్ళవర్షం కురిసింది. ఈ రాళ్ళు ఎంతో వేగంగా వర్షించడం వల్ల పలుకట్టడాల కప్పులు దెబ్బతిన్నాయి. 1921 జూలై నెలలో కాలిఫోర్నియాలోని చికోపట్టణంపై రాళ్ళవర్షం కురిసింది.

1687లో ఇంగ్లాండులోని విల్ట్‌షైర్‌లో వడగళ్ళుపడ్డాయి. ఈ వడగళ్ళతో పాటు ఐపీ బెల్గిన్ అనే పళ్ళగింజలు కూడా పడడం ఒక వింతగా చెప్పుకున్నారు. 1741 సెప్టెంబరు 21న

మనుషులకూ, జంతువులకూ ఆహారంగా ఉపయోగపడే వాటిలో మొక్కలు కూడా ఒకటని చెప్పొచ్చు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎన్నో రకాల మొక్కలున్నాయి. కొన్ని కూరగాయలను ఇస్తే, మరికొన్ని పూలను ఇస్తాయి. ఇంకొన్ని మొక్కలు మనిషి ఆరోగ్యంగా ఉండటానికి ఉపయోగించే ఔషధాలుగా ఉపయోగపడతాయి. అలాగే మనిషి గృహ అవసరాలకూ సైతం కొన్ని వృక్షాలు ఉపయోగపడుతుంటాయి. ఇవన్నీ మనుషులకు, జంతువులకు ఎక్కువగా ఉపయోగపడేవే. అంతేకాదు మనిషికి ప్రాణవాయువును అందించడంలో మొక్కలు పాత్ర కీలకమని చెప్పాలి. ఏ జీవి మనుగడకైనా ఆహారం, నీరు, గాలి తప్పనిసరి. మనం ఆహారం, మంచినీటిని నోటితో తీసుకుంటాం. గాలిని ముక్కుతో పీలుస్తాం. మరి మొక్కలకు ఆహారం ఎలా వస్తుంది? ఏ విధంగా నీటిని, ఆహారాన్ని స్వీకరిస్తాయి? వంటి సందేహాలు కలగడం సహజం.

మొక్కలు ఆహారం తయారుచేసుకోవడంకోసం వాటిలో ప్రత్యేక ఏర్పాటు ఉంది. మొక్కలు యంత్రాలా పనిచేస్తాయి. వాటిల్లో స్థూలంగా మూడుభాగాలు ఉన్నాయి.

భూమిలో వేళ్ళు, పైన కాండం, కాండానికి కనిపించే కొమ్మలకు ఉండే ఆకులు. భూమిలో ఉన్న నీటిని, ఎరువును వేళ్ళు స్వీకరిస్తాయి. అలా స్వీకరించిన దానిని కాండం ద్వారా ఆకులకు పంపుతాయి. ఆ ఆకులు రసాయనిక చర్య ద్వారా ఆహారాన్ని తయారుచేస్తాయి.

మనుషులకు లాగానే సూర్యుని వేడిమి, గాలి మొక్కలకూ అవసరం. అకుల్లో ‘క్లోరోఫిల్’

ఇంగ్లాండులోని గిల్బర్ట్‌వైట్ తన పొలంలోకి వెళ్లేసరికి పొలమంతా సాలెగూళ్ళ వంటి దారాలతో కప్పబడిఉంది. ఆశ్చర్యంతో పరికిస్తూ ఉండగా ఆకాశం నుండి మళ్ళీ దారాలు వర్షంగా పడింది. 1833 నవంబరు 13న న్యూజెర్సీలో అగ్నివర్షం కురిసింది. ప్రజలు బెంబేలు ఎత్తిపోయారు. 1968లో క్యూబాలో కొన్ని ప్రదేశాల్లో బురద, కర్రముక్కలు, గాజుపెంకులు, పగిలిన కుండముక్కలు నాలుగుసార్లు ఆకాశం నుండి వర్షంపడినట్లు పడ్డాయి.

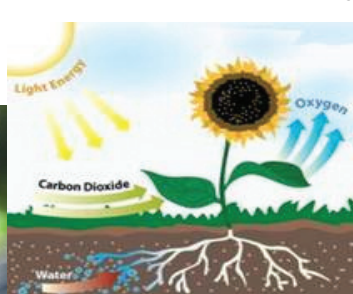
1940లో మధ్యరష్యాలోని మెష్చెరా ప్రాంతంలో లెక్కలేనన్ని వెండినాణాల వర్షం కురిసింది. ప్రకృతి బీభత్సాలు మనకు ఎన్నో తెలుసు. వాటిలో పేర్కొనదగినది టార్పెడో. వాతావరణంలో చెలరేగే ఈ టార్పెడో ఎంతో వినాశనాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఆకాశంలోని నల్లని క్యుములో నింబస్ మేఘం నుండి టార్పెడో వున్న ప్రదేశంవైపు ‘గరాటు’ ఆకారంలో మేఘం దిగినట్లు కన్పిస్తుంది. ఈ మేఘగరాటు అప్పుడప్పుడు భూమిని తాకడం మళ్ళీపైకి లేపడం జరుగుతూ వుంటుంది. ముందుకూ వెనుకకు జరుగుతూ వుంటుంది.

ఈ టార్పెడోలు భూమి మీద ఏ ప్రాంతంలో తాకుతుందో అచటి వస్తువులను ఆకాశంలోకి ఈడ్చుకుపోయి కొంతదూరం వెళ్ళిన తరువాత పదిలివేస్తుంది. అప్పుడు ఆ వస్తువులు వర్షంగా పడడం కారణంగా పైన వివరించిన వర్షాన్ని పడ్డాయని ఒక వివరణ.

మొక్కలు ఆహారం ఎలా తయారుచేసుకుంటాయి?

అనే పదార్థం ఉంటుంది. ఇది ఆహార తయారీలో ఓ పాత్ర పోషిస్తుందని చెప్పాలి. ఆకులు గాలిలోని కార్బన్ డయాక్సైడ్‌ను పీలుస్తాయి. ఈ గాలి, వేళ్ళ నుండి వచ్చిన నీరూ, ఆహారమూ కలసి క్లోరోఫిల్‌ను సూర్యకాంతి సహాయంతో చక్కెరగా మార్చుతాయి.

మార్పుతాయి. ఈ మార్పునే ‘ఫోటో సింథసిస్’ అంటారు. దీనితో గాలిలోని కార్బన్ డయాక్సైడు శుద్ధి అయి మంచి గాలి రూపంలోకి మారుతుంది. చక్కెర పిండి పదార్థంగా మారి కాండంలోనూ, కొమ్మల్లోనూ చేరుతుంది. ఈ విధంగా మొక్క తన ఆహారాన్ని తయారు చేసుకోవడం ద్వారా క్రమంగా పెద్ద వృక్షమవుతుంది. సాధారణంగా మొక్కలు అంగుళం ఎత్తు నుండి పెరిగి క్రమంగా ఆరువందల అడుగుల ఎత్తు వరకు పెరుగుతాయి. మొక్కల్లోని రకాలను బట్టి కొన్ని మొక్కలు చిన్నగానే ఉండిపోతే మరికొన్ని ఓ మోస్తరు ఎత్తు పెరిగితే, ఇంకొన్ని మహావృక్షాలుగా ఎదుగుతాయి. ఈ విధంగా మొక్కలు ఆహారం తయారుచేసుకుని స్వీకరిస్తాయి.

ఆదివారం అనుబంధం

25 ఆదివారం,
అక్టోబరు 2020

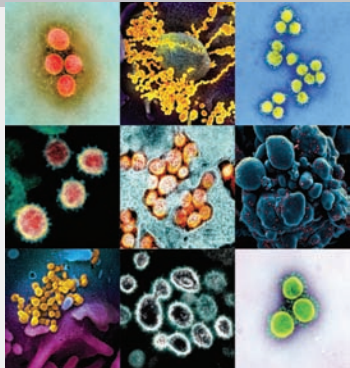
5

నక్షత్రాలకు కాంతి ఎలా వచ్చిందంటే...

నక్షత్రాలు హైడ్రోజన్ వాయువుతో నిండిన గోళాకారాలు. విశ్వం యావత్తు ఆవరించి విస్తృత స్థాయిలో వున్న ఈ వాయువు కొన్ని చోట్ల అధికస్థాయి, మరికొన్ని చోట్ల స్వల్ప స్థాయి లోనూ కేంద్రీకృతమై వుంటుంది. ఈ వాయు గోళాలు గురుత్వాకర్షణ బలమే కారణంగా వాటంతటనే కుంచించుకు పోతూ వుంటాయి. తత్ఫలితంగా అధిక సాంద్రత గల గోళాకారం నక్షత్రానికి గల ప్రాథమిక రూపాన్ని సంతరించు కుంటుంది. దీనిని “ప్రోటోస్టార్” అంటారు. అధిక సాంద్రత కారణంగా గోళం లోని హైడ్రోజన్ పరమాణువులు పరస్పరం సంఘర్షించు కోగా అత్యధికస్థాయి ఉష్ణోగ్రత ప్రారంభ మవుతుంది. హైడ్రోజన్ పర మాణువులు ఒక దానితో ఒకటి యిమ్మై హైడ్రోజన్ అణువులు ఏర్పడతాయి. గోళం మధ్యభాగంలో అనూహ్యమైన స్థాయిలో వందల లక్షల డిగ్రీల సెంటీగ్రేడ్ ఉష్ణం ఏర్పడి, కేంద్రక సంలీన ప్రక్రియ ప్రారంభమవుతుంది. ఈ దశలో హైడ్రోజన్ అణువులు సమ్మిళితమై హీలియం తరహా వాయువులు జనిస్తాయి. విడుదలైన శక్తి ప్రాథమిక రూపాన్ని సంతరించు కున్న నక్షత్రాన్ని కుంచించుకుపోకుండా నిలబెడుతుంది. ఈ శక్తి నిలకడైన నక్షత్రంలో నుంచి కాంతిరూపంలో వెలువలికి రావడంతో ఆ గోళాకారం కాంతినివిరజిమ్ముతున్నట్లుగా మెరుస్తున్నట్లు కనిపిస్తుంది. పగటివేళకూడా నక్షత్రాలు కాంతిని విరజిమ్ముతూనే ఉంటాయి. అయితే సూర్యుని నుంచి వెలువడే కాంతి వీటికాంతిని నిస్తేజ పరచడంతో మనకు మెరుస్తున్న నక్షత్రాలుగా కనిపించవు. మరింత స్పష్టంగా చెప్పాలంటే-ఈ గోళాకారాలన్నీ హైడ్రోజన్ వాయువును మండించుకుంటూ వెలుతురిని, వేడిని విడుదల చేస్తుంటాయి. అయితే ఈ వేడి ఏ స్థాయిలో వుంటుందంటే నక్షత్రం నడుమ-కేంద్రభాగంలో ఉష్ణోగ్రత కొన్ని మిలియన్ డిగ్రీల సెల్సియస్‌వుంటుంది. ఈ స్థాయి రాగానే హైడ్రోజన్ కేంద్రకాలైన ప్రోటాన్‌లు పరస్పరం ఢీకొనడం ప్రారంభ మవుతుంది. ఈ ప్రోటాన్‌లు ఒకదానిని ఒకటి చేరుకోకుండా విద్యుత్ బలాలు అడ్డుకున్న పృటికి ఉష్ణోగ్రత కారణంగా వీటి నిరోధకత తొలగిపోతుంది. దీనినే “కేంద్రక విచ్ఛిత్తి” అంటారు. దీని ఫలితంగా హైడ్రోజన్ కేంద్రకాలు సంలీనం చెంది హీలియం కేంద్రకంగా మారుతూ అనిధారణమైన తీవ్రస్థాయిలో శక్తి విడుదల అవుతుంది. ఈ ప్రకారంగా నక్షత్రం గోళం మధ్యలో మండటం ప్రారంభమవుతుంది. ఇదే తరహాలో మిగిలిన నక్షత్ర మండలాలలోని సూర్యుడు మొదలైన వాటిలో కూడా ఈ ప్రక్రియ జరుగుతుంది. మిలియన్ సంవత్సరాల క్రితం రూపొందిన నక్షత్రాలు మరణించగా, వాటిలో నిల్చి వున్న బాగా సాంద్రత కలిగి వున్న కణాలు కూడా కొన్ని నక్షత్రాల పుట్టుకకు సహకరిస్తాయి.

ఆదివారం అనుబంధం

6 | 25 ఆదివారం,
అక్టోబరు 2020

వైరస్లు

పలు రకాల వ్యాధులను వ్యాపింపచేసే సూక్ష్మజీవులను “వైరస్” అంటారు. వీటిని మైక్రోస్కోప్ ద్వారానే గుర్తించడానికి అవకాశం వుంది. వైరస్లు అనేక రకాలలో వుంటాయి. అతి సూక్ష్మమైన వైరస్ అంగుళంలో మిలియన్ వంతు వుంటుంది. ఇవి దాదాపు అన్ని జీవరాశులలోనూ వుండి, వ్యాధులను వ్యాపింపచేస్తాయి. మనుషులకే కాదు, జంతువులకు, చెట్లకు కూడా ఇవి అంటిపెట్టుకుని వుండి అత్యధిక, అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రతలోనే మరణిస్తాయి. కొన్ని పరమమొండి వైరస్లకు మాత్రం ఉష్ణోగ్రత ప్రభావానికి ఏమాత్రం చలించే స్వభావం వుండదు. ఈ తరహా వాటిని చంపడానికి హైడ్రోక్లోరిన్ ఆమ్లాన్ని, క్లోరిన్ ను వాడుతుంటారు. వైరస్ వలన మనకు కలిగే వ్యాధులకు నివారణ నిమిత్తం చిట్టచివరిగా యాంటిబయాటిక్స్ ను వాడుతుంటారు.

చీగల్ కాలమ్

ప్రతి నేరానికి శిక్ష

కొందరికి నేరాలే ప్రవృత్తి, వృత్తి కూడా. వారి దృష్టిలో ప్రాణాలకు ఎలాంటి విలువ లేదు. కొందరు దోపిడీకి అడ్డుపచ్చిన వాళ్లని హతమారుస్తారు. కొందరు మారణాయుధాలతో దాడి చేశాక దోచుకుంటారు. పట్టు బడనంత కాలమూ వీరిది భోగజీవితమే. దొరికిపోయాక శిక్షలు తప్పవు. గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా అత్యాచారాలు, హత్యాచారాల కేసులు తరచుగా జరుగుతున్నాయి. మరి ముఖ్యంగా పసిపిల్లలు, మైనర్ల మీద ఇలాంటివి జరగటం చాలా దారుణం.

ఒక వ్యక్తి ఒకటి కంటే ఎక్కువ నేరాలు చేసినప్పుడు, ప్రతి నేరమూ ప్రత్యేకంగా విచారిస్తారు. చట్టంలో ఆయా నేరాలకు విధించవలసిన శిక్షలు వేస్తారు. ఆ శిక్షలు ఏకకాలంలోనా, ఒకటి తర్వాత ఒకటా అనేది కోర్టు నిర్ణయిస్తుంది. ప్రతి నేరానికి శిక్ష ఉంటుంది. నేర ప్రవృత్తికి దోహదం చేసే అనేక కార్యక్రమాలు అందుబాటు లోకి రావడంతో మైనర్లు కూడా లైంగిక నేరాలకు పాల్పడుతున్నారు. విచ్చలవిడితనం బాగా పెరిగిపోతోంది. ఒకప్పుడు అశ్లీల సాహిత్యంతో భావ కాలాప్యం చోటు చేసుకునేది. చట్టరీత్యా అశ్లీల సాహిత్యం నిషేధం. చాటు మాటుగా ఆ సాహిత్యాన్ని చదివేవాళ్లు. మనిషి విచక్షణని నాశనం చేసే శక్తి అశ్లీలతకు ఉంది. అది సాహిత్యమైనా లేక సామాజిక మాధ్యమమైనా తేదాలేదు. ఇప్పుడు ‘ఫోర్న్ వీడియోలు’ అశ్లీలతను విస్తృతంగా అందుబాటులోకి తెచ్చాయి. అన్ని వయసుల వాళ్లు వీటిని చూస్తున్నారు. అయితే, కొందరిలో ఇవి వికృత మనస్తత్వానికి కారణ మవుతున్నాయి. వారే నేరాలకు పాల్పడుతున్నారు.

నేరం చేసే సమయంలో పర్యవసానాలు ఆలోచించరు. ఒక నేరాన్ని చేయడానికి పట్టే సమయానికి కొన్ని వందల రెట్లు సమయం శిక్షగా అనుభవించాల్సి ఉంటుంది. తమకి చిన్న గాయమైతే తట్టుకోలేని వాళ్లు కత్తులతో హత్యలు చేస్తారు. ఆ క్షణంలో అవతలి వ్యక్తి పడే బాధ గురించి ఆలోచించరు.

ఇటీవల హజీపూర్ (తెలంగాణ) లో వరస హత్యలు చేసిన శ్రీనివాసరెడ్డి అనే నేరస్థుడికి రెండు కేసుల్లో ఉరిశిక్ష, ఒక కేసులో యావజ్జీవ ఖైదును ప్రత్యేక కోర్టు విధించింది. శ్రీనివాసరెడ్డి ముగ్గురు బాలికల మీద లైంగిక దాడి చేసి వారిని హతమార్చాడు. నేరం రుజువు కావడంతో అతనికి శిక్షతో బాటు రు.12600/- జరిమానా విధించారు. ఈ కేసులో 101మంది స్కూల వాంగ్మూలాలను పోలీసులు కోర్టుకి సమర్పించారు. ఫోరెన్సిక్ రిపోర్టులు, ఇతర సైంటిఫిక్ ఆధారాలను ప్రభుత్వ తరపు సీనియర్ న్యాయవాది చంద్రశేఖర్ కోర్టుకి సమర్పించారు.

ముగ్గురు మైనర్ బాలికలను మభ్యపెట్టి, తన వ్యవసాయ బావి దగ్గరకు తీసుకువెళ్లి, అత్యాచారం, హత్య చేసిన నేరస్థుడు శవాలను బావిలో పూడ్చిపెట్టాడు. శ్రావణి అనే మైనర్ బాలికది మూడవ కేసు. ఆమెపై అత్యాచారం, హత్యచేసి, అదే పాడుబడిన బావిలో పూడ్చేశాడు. పొరబాటున ఆ బాలిక స్కూలు బ్యాగు బావి దగ్గర వదిలెయ్యడంతో పోలీసులకు ‘క్లూ’ దొరికింది. దాంతో, వాస్తవాలు వెల్లడి అయినాయి.

గతంలో మనీషా, కల్పన అనే ఇద్దరు మైనరు బాలికలను బావిలో పూడ్చిపెట్టగా, పోలీసులు వాళ్ల అస్థికలను వెలుపలికి తీశారు. కేసు విచారణ 90రోజుల్లోనే ముగిసి, నేరస్థుడికి శిక్ష వడింది. “ఏమైనా చెప్పకోవాల్సి ఉందా?” అని కోర్టు ప్రశ్నించినప్పుడు “తాను అమాయకుణ్ణి” నేరస్థుడు వాపోవటం విశేషం.

-కాటూరు రవీంద్రత్తివిక్రమ్
సెల్:9849568901

వంటింటి రుచులు

కొబ్బరి లాజు

కావలసినవి : కొబ్బరికాయ -1,
యాలకలు -4, పంచదార/ బెల్లం-1/4
కిలో, నెయ్యి - 50 గ్రాములు

తయారుచేసే విధానం : కొబ్బరికాయ కొట్టి చిప్పలను తురుముకోవాలి. బెల్లం మెత్తగా తరిగిగానీ, కొట్టి గానీ, బెల్లమెంతో, తురుమెంతో కొలిచి కలపాలి. ఒక గ్లాసునీళ్లు పోసి, స్ట్రా మీద పెట్టి, అడుగంటకుండా తిప్పుతూ ఉండాలి.

నీళ్లన్నీ పొయ్యి మీద గట్టిపడిన తరువాత కొంచెం నెయ్యి వేయాలి. యాలుకల పొడి కూడా వేసి, తిప్పాలి. పక్షానికి నెయ్యి రాసి, ఉడికినకొబ్బరి అందులోపోసి, కొంచెంపల్లగా తట్టి, కాస్త చల్లారిన తరువాత చాకుతో ముక్కలుగా కోసుకోవచ్చు. లేదా చిన్నచిన్న ఉండలుగా కూడా చేసుకోవచ్చు.

	1	2		3		4		5
6								
7			8				9	
		10				11		
	12				13			
14				15				16
17				18			19	
		20				21		
		22						

గడి - నుడి -3

అడ్డం:

ఆధారాలు

- తలంటి ఈ కాయల రసంతో.. (6)
- ధనమే. (2), 8. వక్రలు దీన్ని వదలరు..(2)
- మగకోడి. (2), 12. ఔషధాలు...? (3)
- శిరస్సు (3), 17.శ్వాస...? (2)
- మదనసతి (2)
- కా...కా..కా... పాదం..... (2)
- చేమకూర కవిగారి కావ్యం (6)

నిలువు:

- శునకం... వాడుకలో. (2)
- కాముడు మరో లక్షరంతో కామి., (4)
- బోర్లాపడిన ధూమశకటం. (2)
- కన్నవారి కన్నవారు? (4)
- పతి మధ్య లక్షరంతో యువతి. (3)
- తాకట్టు వంటిదే.... (3)
- నిజం...? (3)
- మనుడు మరో లక్షరంతో మన్నడుదే. (4)
- ఒక కావ్య నాయిక... ఇతరమా? (4)
- మూల్యం వంటిదే? (3), 20. భూమి. (2)
- అరటికాయ? మనకేలా? (2)

గతవారం సమాధానాలు

అడ్డం

- జలతరంగిణి, 6. రు ఆ, 7. గదాం, 8. కన్ను, 11. భీరువు, 12. లంబుజం
16. భ్రుమం, 17. సత్యం, 18. కోటి, 21. ఆకలిదప్పలు.

నిలువు

- భాస్కరుడు 2. జడ, 3. తలగడ, 4. గిరి, 5. మున్నుడి, 9. జారుడు,
10. జంబుకం 13. చంద్రుడు, 14. సత్యంవధ, 15. తటిల్లత, 19. కాక, 20. తేలు

విజయానికి ప్రియనేస్తం ఆత్మవిశ్వాసం

ఒక గదిలోని చీకటిని తరిమి వేయాలంటే దీపం వెలిగించాలి. దీపం ఆరిపోతే మళ్ళీ చీకటి ప్రత్యక్షమవుతుంది. మనసులోని భయం అనే చీకటిని తరిమి వేయాలంటే ఏకైక మార్గం దీపం లాంటి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కాంతివంతంగా ఉంచుకోవాలి.

మనసులో ఆత్మవిశ్వాసం పడగవిప్పిందంటే మనిషి లోని ఆత్మన్యూనతాభావం పారి పోతుంది. పోరాడగల శక్తి మనసుకు వస్తుంది. మూడేళ్ళ వయసులో కళ్ళను కోల్పోయిన అంధుడు అతడు. అయినా నిరుత్సాహానికి అవకాశం ఇవ్వక చేతివేళ్లతో అక్షరాలను తాకుతూ వాటిని నేర్చుకున్నాడు. 15 సంవత్సరాల వయసులో ఏ పాఠశాలలో విద్యను అభ్యసించాడో అదే పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడిగా ఉద్యోగంలో చేరాడు. ఆ మహావ్యక్తి ఎవరో కాదు లూయీ బ్రెయిలి. అంధుల విజ్ఞాన వికాసానికి తన వంతు కృషిగా బ్రెయిలి లిపిని అందించిన జ్ఞాని. తాను అంధుడిని అని బ్రెయిలి ఎన్నడూ చింతించలేదు. తన దురదృష్టానికి ఎవరిని నిందించలేదు. కాని తన జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకున్నాడు. ఇప్పటికీ అంధులకు బ్రెయిలి లిపి ఒక పెద్ద ఆనరా. కంటిచూపులేని బ్రెయిలి ఆత్మవిశ్వాసంతో ఎవ్వరూ సాధించలేని విజయాన్ని సాధించాడు. మరణించినా అంధులకు నిరంతరం కనిపిస్తూనే ఉన్నాడు. మనిషికి నమ్మకం ఒక గొప్ప శక్తి ప్రధానం. మనిషి ఆలోచన లకు బలాన్ని, శక్తిని, జీవంపోసేది నమ్మకం మాత్రమే. ఓటమికి గొప్ప విరుగుడు నమ్మకం. అది మనిషిని గమ్యానికి చేర్చగల ఒక గొప్ప నేస్తం. ఆసాధ్యాలను సుసాధ్యాలను చేయగల ఏకైక ఆయుధం నమ్మకం. మామూలు స్థాయి మనుషులను ఉన్నతస్థాయికి తీసుకువెళ్ళగల సాధనం ఇది. మనుషులకు పేదరికం అర్థికంగా ఉండవచ్చు. కాని ప్రతి మనిషి మేధావరంగా సంపన్నుడే. భైర్యంగా అడుగులు ముందుకు వేయగలిగినవారు ఆత్మవిశ్వాసం గుప్పిట బిగించి తమ ఉనికిని చూపగలుగుతారు.

మరుచకూడదు

చిన్నతనంలో పిల్లలు అందరూ అల్లరిపనులు చేయడం, కోపంతో ప్రవర్తించడం వంటివి చేస్తూ ఉంటారు. ఎందరో మేధావులు కూడా చిన్నతనంలో ఈ విధంగానే ఉండేవారు. వారి చిన్ననాటి ప్రవర్తన మన చిన్ననాటి ప్రవర్తన మాదిరిగానే ఉండేది. చిన్నతనంలో ఆ అబ్బాయికి మాటలు కూడా చాలారోజులు రాలేదు. పుట్టుకతోనే చిన్న జన్మలోపం ఉండటంవల్ల తల వింత ఆకృతిలో ఉండేది. ఈ పిల్లవానికి బుద్ధి మాంద్యం ఉందని అతని తల్లి అనుమానపడింది. చిన్నతనంలో అతనికి చదువు చెబుతున్న టీచర్ పైకి కోపంతో కుర్చీ విసిరికొట్టాడు. చిన్నతనంలో ఒకసారి అతడు సైనికకమాత చూసి కళ్ళు తిరిగిపడిపోయాడు. ఈ పిల్లవానిని విశ్వవిద్యాలయంలో చదివించే అర్థిక స్థోమత

తల్లిదండ్రులకు లేదు. ఇటువంటి కష్టాల జీవితం చిన్నతనంలో జీవించిన ఆ పిల్లవాడు ప్రపంచాన్ని తాను ప్రతిపాదించిన సాపేక్షతా సిద్ధాంతంతో సంబ్రమాశ్చర్యాలలో ముంచివేశాడు. ఆ పిల్లవాడు జర్మనీలో ఉల్స్టనగరంలో జన్మించిన ఆల్బర్ట్ ఐన్స్టీన్.

ఇంతటి ఉన్నతస్థితికి ఆ శాస్త్రవేత్త ఎదగడానికి కారణం చిన్ననాటి కష్టాలన్నీ తాత్కాలికం అని గుర్తించగలగడం. మేధావులు చాలామంది చిన్నతనంలో మనలాగే ప్రవర్తించారు. కాని చిన్ననాటి నుండి వారి ఆలోచనలు భిన్నంగా ఉండేవి. చాలా అవరోధాలు ఎదుర్కొన్నారు కాని ఆశను, లక్ష్యాన్ని వదులుకోలేదు. ఆత్మవిశ్వాసంతో గమ్యాన్ని చేరుకోగలిగారు.

ఒక కూలివాని కథ

బీహార్ లో ఒక వ్యక్తి పొలాల్లో కూలిపని చేసుకుంటూ జీవనం సాగించేవాడు. బీహార్ లో అత్రి, వాజిరంగ్ అనే రెండు గ్రామాల మధ్య ఒక పెద్ద కొండ అడ్డుగా ఉండేది. ఈ రెండు గ్రామాల మధ్య ప్రయాణం సాగించాలంటే ఆ కొండ చుట్టూ తిరిగి వెళ్లాల్సి వచ్చేది. ఈ కూలి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు. ఇది 1959 నాటి సంగతి. కొండను చీల్చి మధ్యలో దారి చేస్తే జనాలు సులువుగా రెండు గ్రామాల మధ్య ప్రయాణం చేయగలుగుతారు అనుకున్నాడు. ఒక వ్యక్తి అందులోను ఒక కూలి వాని వలన సాధ్యమవుతుందా అని చాలామందికి అనుమానం కలగవచ్చు. ఆ వ్యక్తి రోజూ పనిలోకి వెళ్లడానికి ముందు, సాయంత్రం పని పూర్తి అయిన తరువాత ఆ కొండను తన వద్ద గల సుత్తితో బద్దలు కొడుతూ ఉండేవాడు. ఆ కూలి మనిషి 21 సంవత్సరాలు ఆ విధంగా కొండను సుత్తితో బద్దలు కొట్టడంతో 1980లో కొండను రెండుగా చీల్చగలిగాడు. కొండల మధ్య 350 అడుగుల పొడవు, 16 అడుగుల వెడల్పు, 12 అడుగుల ఎత్తుగల కొండ రోడ్డు నిర్మించగలగాడు. ఆ కూలి వాని పేరు దశరథ్. దశరథ్ సంకల్పం, ఆచరణ వల్ల 50మైళ్ళు ప్రయాణం చేయాల్సిన అవసరం లేకుండా 350 అడుగుల దూరం ప్రయాణంతో రెండు గ్రామాలకు చేరే అవకాశం కల్పించగలిగాడు. గ్రామస్థుల కోసం దశరథ్ కష్టపడి ఎంతో ఘనవిజయాన్ని సాధించగలిగాడు. అతడిని స్ఫూర్తిగా తీసుకుంటే మనం ఎలాంటి ఘనవిజయాలు సాధించగలమో ఆలోచించుకోగలుగు తాము, ఆచరణలో పెట్టగలుగుతాము. మనిషి తలకు కుంటే కొండలు పిండిచేయగలడంటారు.

మనం పేదవాళ్ళం- డబ్బులోనే కాదు, ఆత్మ విశ్వాసం, స్పృహపైన లక్ష్యం, కష్టించి పనిచేయడం వంటి ఎన్నో అంశాల్లో మనం పేదవాళ్ళం. వీటన్నింటికీ బాధ్యులు ఎవరో కాదు. మనకు మనమే బాధ్యులం.

తరతరాలుగా ఎందరో గొప్ప గొప్ప ఉద్యోగాలు సంపాదించారు. పెళ్లిళ్ళు చేసుకున్నారు. ఇళ్ళు కట్టుకున్నారు. పిల్లల్ని కన్నారు. పెంచారు. చివరకు పెరళ్ళలో మొక్కల్ని కూడా పెంచారు. తలమీద జుట్టును కూడా పెంచుకున్నారు. కాని ఎవరూ జీవితంలో ఉన్నతస్థితికి ఎదగాలన్న కోరికను మాత్రం పెంచలేదు.

అది కనీసం మీరైనా పెంచుకోండి. మీరు అనుకున్నది సాధించగలుగుతారు.

-డా॥ సి.వి.నర్సేష్వరశర్మ, ఫోన్: 98668 43982

స్వీ శక్తికి ప్రతీక

(రెండవ పేజీ తరువాయి)

దానిని నీటితో నింపి పోకచెక్క వెండిలేదా రాగినాణెం వేస్తారు. ఆ మట్టి కుండను వారు దేవిగా భావిస్తారు. దానినివారు కుంభీ ప్రతిష్ఠ అంటారు. అష్టమిరోజున యజ్ఞం నిర్వహించి దశమి రోజున నిమజ్జనం చేస్తారు. అమ్మవారి వద్ద పెట్టిన ప్రవిదను గుడిలో సమర్పిస్తారు. తరువాత పౌర్ణమి వరకూ జరిగే దుర్గా ఉత్సవాలలో స్త్రీలు ఉత్సాహంగా పాల్గొంటారు.

వారణాసిలోని రామ్ నగర్ వద్ద జరిగే రామ్ లీలా ఉత్సవం చాలా ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్నది. వందలకు పైగా ఏండ్ల క్రితం బనారస్ మహారాజులు ప్రారంభించిన ఉత్సవ సంప్రదాయం ఇప్పటికీ కొనసాగుతోంది. కోటలో నివశిస్తున్న వారి వంశస్థులు ఈ ఉత్సవాలను నిర్వహిస్తున్నారు. 16వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి తులసిదాస్ రచించిన 'రామ్ చరితమాసన్' ను నెలరోజులపాటు రామ్ లీలలో ప్రదర్శిస్తారు. ఇందులో కొన్ని దృశ్యాలలో ఘేక్కులు కూడా నటిస్తారు.

ఆశ్వీయుజ మాసం వచ్చిందంటే చాలు త్రిపురలో పండుగ వాతావరణం నెలకొంటుంది. అన్నివర్గాల ప్రజలలో ఆనందోత్సాహాలు వెల్లివిరుస్తాయి. త్రిపురలో జరిగే దుర్గపూజకు ప్రత్యేకత ఉన్నది. ఇక్కడ జరిగే ఉత్సవంలో కేవలం హిందువులే కాకుండా ముస్లింలు, క్రైస్తవులు, బౌద్ధమతస్తులు పెద్ద సంఖ్యలో పాల్గొని భవాని మాతను పూజిస్తారు. 15వ శతాబ్దంలో త్రిపురను పాలించిన రాజుల కాలం నుండి ఇక్కడ దుర్గాపూజను నిర్వహిస్తున్నారు. త్రిపురను పాలించిన హిందూ మాణిక్యరాజు దసరా ఉత్సవాల నిర్వహణను ఒక ఆనవాయితీగా మార్చాడు. అనంతరం తూర్పు పాకిస్తాన్ నుండి త్రిపురకు కాందిశీకులుగా వచ్చి స్థిరపడిన

బెంగాలీయులు నేటికీ ఈ ఉత్సవాలను సాంప్రదాయంగా కొనసాగిస్తున్నారు. ఈ ఉత్సవాలలో పాల్గొనేందుకు బంగ్లాదేశ్ నుండి కూడా అనేక మంది భక్తులు వస్తుంటారు.

ఒరిస్సాలో దసరా ఉత్సవాలు నెలరోజుల పాటు జరుగుతాయి. ఉత్సవాల చివరి రోజున జరిగే ఖవాలిలో ప్రజలు ఆనందోత్సాహంతో పాల్గొంటారు. కలశస్థాపన, దేవి అలంకారాలు, రామాయణగాధ, సప్తాహులు పారాయణం వంటివి అన్ని ప్రాంతాలలోను ఒకే విధంగా ఉంటాయి.

మధ్యప్రదేశ్ లో దంతేశ్వరీమయి పూజతో దసరా ఉత్సవాలను నిర్వహిస్తారు. పంజాబ్ లో వారం రోజులపాటు రాత్రుళ్ళు ఉపవాసం ఉండి ఎనిమిదవరోజున దుర్గాదేవిని ఆరాధిస్తారు. దేశవ్యాపితంగా దసరా ఉత్సవాలు ముగింపు దశలో హిమాచల్ ప్రదేశ్ లో దసరా ఉత్సవాలు మొదలవుతాయి. రాష్ట్రంలోని కులు వద్ద ఉత్సవాలు ఘనంగా నిర్వహిస్తారు. రావణాసురునిపై శ్రీరాముని విజయానికి చిహ్నంగా కులులోయ లో దసరా ఉత్సవాలను నిర్వహిస్తారు. విజయదశమి రోజున ప్రారంభమయ్యే ఈ ఉత్సవాలు వారంపాటు సాగుతాయి. మన పొరుగురాష్ట్రమైన తమిళనాడులో దసరాను 'సవరాత్రి'గా పిలుస్తారు. ఈ తొమ్మిది రోజులను మూడు విభాగాలుగా విభజించి మూడురోజుల చొప్పున రాత్రివేళలో లక్ష్మీపూజ, శక్తిపూజ, సరస్వతిపూజ జరుపుతారు. బొమ్మలకొలుపును ఏర్పాటు చేస్తారు. విజయదశమి రోజున విద్యారంభ దినంగా పాటిస్తారు. పనిముట్లు, ఆయుధాలను పూజిస్తారు. కర్నాటక రాష్ట్రంలో కూడా దాదాపు ఇలానే చేస్తారు. ఇక్కడ ఛాముండేశ్వరీ ఉత్సవాన్ని ఘనంగా నిర్వహిస్తారు.

చాముండి పర్వతం పైన దేవాలయాన్ని వేలసంఖ్యలో భక్తులు సందర్శిస్తారు. మైసూరు నగరాన్ని రంగురంగుల విద్యుదీపాలతో అలంకరిస్తారు. ఇక మన రాష్ట్రంలో జరిగే దసరా ఉత్సవాల గురించి ప్రత్యేకంగా

చెప్పనవసరంలేదు. దసరా అనగానే ముఖ్యంగా పిల్లలకు సంబరంగా ఉంటుంది. కలశప్రతిష్ఠతో తొమ్మిదిరోజులపాటు దుర్గాదేవిని పూజిస్తారు. దశమినాడు అంబకు వీడ్మలు పలుకుతారు. అర్చనల్లో సంగీతారాధన అంతర్భాగంగా ఉంటుంది. తెలంగాణ ప్రాంతంలో బతుకమ్మను ఆరాధిస్తూ మహిళలు జానపద గీతాలను ఆలపిస్తారు. పలు ప్రాంతాలలో పిల్లలు ఏర్పాటు చేసే బొమ్మలకొలుపు ప్రధాన ఆకర్షణగా నిలుస్తాయి. పులివేషాలు, తోలుబొమ్మలాట ఎల్లడెలా దర్శనమిస్తాయి. పండుగను ఏ ప్రాంతంలో ఏ విధంగా చేసుకుంటున్నా అందరి ఉద్దేశం మాత్రం ఒకటే.

మైసూరు మహారాజు పాలన కాలం నుండి వైభవంగా దసరా ఉత్సవాలను జరపటం ఆనవాయితీ. మహారాజు వారి కులదైవం అయిన ఛాముండేశ్వరీ దేవిని ఆరాధించి ఏనుగులపై ఊరేగింపుగా రావడం అలవాటు. ఆ సమయంలో వీధులలో కోలహలంగా చేసే అనేక కళా ప్రదర్శనల్ని చూడటానికి దేశం నలుమూలల నుండి ప్రజలు వస్తుంటారు. ఆ సమయంలో రాజభవనం ప్రత్యేకంగా అలంకరించబడుతుంది.

ఆ సమయంలో ఛోడింగ్ కారు ఉత్సవాలు ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్నవి. ఏనుగుల అలంకరణా ప్రత్యేకమే. రాజుగారి ఆయుధ పూజ వైభవంగా జరుగుతుంది. దసరాను దుర్గాపూజ పర్వదినంగా బెంగాలీయులు జరుపుకుంటారు. సప్తమి, అష్టమి, నవమి తిథులలో దుర్గామాతకు పూజచేసి తొమ్మిదవ రోజున కాళికామాతను దర్శిస్తారు. ఆ రోజు కాళీమాతను లక్షల మంది దర్శించటం విశేషం. తొమ్మిది రోజులూ రాష్ట్రమంతా హరికథలు, పురాణ శ్రవణం లాంటి కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. చివరి రోజున దుర్గామాతను హగ్నీ నదిలో నిమజ్జనం చేస్తారు. ఆరోజు నదీతీరంలో కుమారీ పూజలు చేయడం బెంగాలీల ప్రత్యేకత.

SUNDAY

విశాఖపట్నం

ఆదివారం
అనుబంధం

25 ఆదివారం,
అక్టోబరు 2020

7

కొన్ని లోహాలకు చిలుము ఎందుకు పడుతుంది?

నిత్యం ఉపయోగించే లోహపాత్రల్లో రాగి, అల్యూమినియంతో చేసినవి ప్రధానంగా ఉంటాయి. మట్టితో తయారుచేసిన పాత్రలతో పాటు ఇత్తడి, ఇనుము, వెండి, బంగారం వంటి వాటితో తయారుచేసిన వస్తువులను ఉపయోగించినా వంటింట్లో మొదలుకొని ఎక్కడా తొలుత మట్టి పాత్రలను ఆపై రాగి, అల్యూమినియం పాత్రలే ఉపయోగించేవారు. నేటికీ మట్టితో పాటు రాగి, ఇత్తడి పాత్రల వినియోగం ఎక్కడాగనే ఉంది. వీటి వినియోగరీత్యా వివిధ ఆకారాల్లో, సైజుల్లో ఆయా పాత్రలను రూపొందిస్తున్నారు. రాగి, ఇత్తడి పాత్రలను ఉపయోగించుకున్న తర్వాత తోమకుండా అలాగే ఉంచినట్లయితే వాటిపైన ఒక విధమైన పూత ఏర్పడుతుంది. ఆ పూతనే చిలుము లేదా కిలుము పట్టిందంటారు. ఇందులో రాగికి ఎక్కువగా చిలుము పడుతుంది. ఆయా పాత్రలపై లేత ఆకుపచ్చ రంగులో ఏర్పడే ఈ చిలుము చాలా ప్రమాదకరమైనదంటారు. ఇత్తడి గ్లాసులో మజ్జిగ పోసి కొంతసేపైన తర్వాత తాగితే వాంతులు అవుతాయి. ఇది తీవ్ర అనారోగ్యం చేసే అవకాశం ఉంది. అందుకు కారణం మజ్జిగ వల్ల ఇత్తడి పాత్ర రసాయనిక సంయోగానికి గురవుతుంది. ఈ మార్పును 'కిలుము' అంటారు. సాధారణంగా లోహాలకు ఒక స్వభావం ఉంది. ఇవి ప్రాణవాయువుతో వెంటనే కలిసి పోతాయి. ఇలా కలవడాన్నే సంయోగం అంటారు. ఈ సంయోగం కొన్నిట వేగంగాను, మరికొన్నిట ఆలస్యంగా జరుగుతుంది. రాగి ప్రాణవాయువుతో సంయోగం చెందినప్పుడు ఏర్పడే రసాయనిక చర్యను చిలుము పట్టడం అంటారు. ఇత్తడిలోహాన్ని రాగి, తుత్తునాగం లోహాలను కలిపి తయారుచేస్తారు. పులుపు తగిలిం దంటే తుత్తునాగంలో వెంటనే మార్పు చోటు చేసుకుంటుంది. అది లవణాలుగా మారి పులుపులో కలిసిపోతుంది. దానినే కిలుం పట్టడం అంటారు. మన ఇళ్ళల్లో రాగి, ఇత్తడి పాత్రలను చాలామంది చింతపండుతో తోమడం గమనించే ఉంటారు. అయితే లోహమంతా చిలుము, కిలుములు పట్టవు. కేవలం వాటి పైభాగాలలో మాత్రమే పడతాయి. అందువల్లే తొందరగా పొడైపోవు. చిలుము, కిలుము పట్టకుండా ఉండేందుకు రాగి, ఇత్తడి పాత్రల లోపల పూత పూస్తారు. నేడు ఉపయోగించే రాగి, ఇత్తడి పాత్రల్లో ఇలా పూతపూసినవి ఎక్కడా వినియోగంలో ఉన్నాయి.

ఆదివారం అనుబంధం

8

25 ఆదివారం,
అక్టోబరు 2020

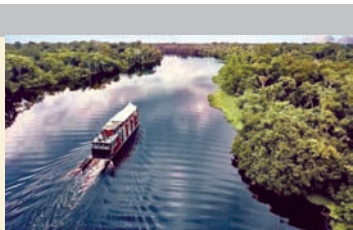
చరిత్రను విస్మరించి వర్తమానాన్ని
నిర్మించడం, భవిష్యత్తును ఆశించడం
పునాది లేకుండా చేసే నిర్మాణం లాంటిది.

- గాంధీ

కథ

బలం

అమెజాన్ నది ప్రత్యేకత వివరించండి?

ప్రపంచంలో అతి పెద్దనది అమెజాన్. వర్షా కాలంలో ఈ నది వెడల్పు కొన్నిచోట్ల 190 కిలోమీటర్ల వరకు ఉంటుంది. ఈ నదిపై ఎక్కడా వంతెనలు లేవు. సముద్రంలో చేరే మంచినీటి మొత్తం లో 20 శాతం అమెజాన్ నది వల్లనే చేరుతోంది. ప్రపంచంలో అతి పొడవైన నది అమెజాన్, నైలా అనే విషయం ఇంకా తేలాల్సి ఉంది. ప్రపంచంలోని అన్ని నదుల పరీవాహక ప్రాంతాలను కలిపితే అందులో అయిదోవంతు అమెజాన్దే.

పుట్టగొడుగులు ఆకుపచ్చగా ఎందుకు ఉండవు?

పుట్టగొడుగులు ఒకరకమైన శిలీంధ్రజాతికి చెందిన మొక్కలు. ఇవి తమ ఆహారాన్ని కిరణజన్య సంయోగ క్రియ ద్వారా తయారుచేసుకోవు. అందుకే ఇవి ఆకుపచ్చగా ఉండవు.

ప్రప్రథమం

మోటారు వాహనాలకు సంబంధించిన తగిలించే సంప్రదాయం.. 14 ఆగస్టు 1897న పారిస్లో మొదలైంది. అప్పట్లో ఈ ఫ్లేట్మీద రిజిస్ట్రేషన్ సంబంధిత పాటు, వాహన సొంతదారు చిరునామా కూడా ఉండేది. సంబంధిత ఫ్లేట్ను వాహనం ఎడమవైపు తగిలించేవారు.

“మనలో మనం అనుకుంటే ఏం లాభం? సైనికాధికారిని అడుగుదాం” అన్నాడు ఒక సైనికుడు. బాగుంది అనుకుని కొందరు సైనికులు సైనికాధికారిని కలుసుకుని మనసులో మాట చెప్పారు. “ఇదేమంత పెద్ద సమస్య?” వారానికి ఒకసారి వంతుల వారీగా కొందరు అడవికి వెళ్లి లేళ్లు, దుప్పలు, అడవిమిన్నలు వేటాడి తీసుకురండి. వంట శాలకు చేర్చండి. అని సైనికాధికారి సలహా ఇచ్చాడు. సైనికులు ఎంతో ఆనందించారు. వారం వారం అడవికి వెళ్లి విచ్చలవిడిగా సాధు జంతువులను వేటాడి తీసుకురా సాగారు. ఇలా కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచింది. క్రమంగా అడవిలో సాధుజంతువులు తగ్గిపోయాయి. సింహం, పులి, చిరుతలు వంటి మాంసాహార మృగాలకు ఆహారం దొరకడం లేదు. అవి వేటాడి తినే జంతువులను సైనికులు వేటాడుతూ వాటికి దొరక్కుండా చేశారు.

క్రూర మృగాలు ఆకలికి తట్టుకోలేక అడవికి దగ్గరలో ఉండే పల్లెలకు వెళ్లి పాడి పశువులను, పెంపుడు మేకలు, గొర్రెలను వేటాడి చంపి తినసాగాయి. అప్పుడప్పుడూ మనుషుల మీద దాడిచేసి చంపడం సాగించాయి. గ్రామస్థులు రాజధాని నగరం చేరుకుని జరుగుతున్నది వివరంగా చెప్పారు. విక్రమాదిత్యుడికి అంతా వింతగా తోచింది. ఎన్నడూ జంతువులు పల్లెల వైపుకు రాలేదు. ఇప్పుడు ఎందుకు ఇలా జరుగుతున్నదని అనుమానం వ్యక్తం చేశాడు. “మహామంత్రి! కొందరు అధికారులను పల్లెలకు పంపి, ఎందుకు జంతువులు పల్లెల పైకి దాడి చేస్తున్నాయో విచారించ మనండి” అని ఆజ్ఞాపించాడు. కొన్ని రోజుల తర్వాత అధికారులు అసలు విషయం

సిక్కు మతస్తుల పవిత్రమైన దేవాలయం పంజాబ్ రాష్ట్రంలో అమృతసర్ జిల్లాలో వుంది. ఈ దేవాలయపు వెలుపలిభాగం బంగారంతో పూతపెట్టిన రాగిరేకులతో కప్పబడి వుండడం మూలాన దీనిని స్వర్ణ దేవాలయంగా పిలుచుకుంటున్నారు. సిక్కు భక్తుల కొరకు ఓ పవిత్రమైన సరస్సులో దీని నిర్మాణం గావించిన మహాపురుషుడు గురు అర్జున్ దేవ్. ఈ దేవాలయం పూర్తిగా స్వర్ణపు పూతతో కప్పబడిలేదు. పూజా మందిరం క్రింది భాగమంతా తెల్లపాల రాతితో నిర్మించడి అక్కడక్కడా విలువైన రత్నాలతో పొడగబడింది. దామ్ అడుగు భాగం ఫిలిగ్రీపింగాణీ నగిషీలు మరియు సిక్కు గురువుల వర్ణ చిత్రాలతో అలంకరింపబడి అద్భుతంగా కనిపిస్తుంది.

మిస్సైల్ను చూస్తే అచ్చం రాకెట్టులాగే అనిపిస్తుంది. కానీ, ఇది రాకెట్ కాదు. రాకెట్ యంత్రాలతో నడిచే వాహనం. గురి చూసి లక్ష్యం మీదకు వదలిన బాణం వెళ్ళి లక్ష్యానికి నేరుగా తగులుతుంది. అలాగే చెట్టునున్న పండుకు గురి చూచి బాణం వెళ్ళి పండును నేల రాలుస్తుంది. మిస్సైల్ కూడా ఇదే విధంగా గురిచూసి వదలితే అక్కడ విధ్వంసాన్ని సృష్టిస్తుంది. అందుకే దీనిని “లక్ష్యం మీదకు వినరగలిగే ఆయుధం” అన్నారు. తెలుగులో “క్షిపణి” అని అంటున్నారు. నిర్మాణాన్ని బట్టి వీటిల్లో చాలా రకాలు వున్నాయి. అందులో ముఖ్యమైనవి గ్రేడ్డ్ మిస్సైల్స్, హామింగ్ మిస్సైల్స్ ఇంటర్ కాంటి నెంటల్ బాలిస్టిక్ మిస్సైల్స్, క్రూయిజ్ మిస్సైల్స్ మొదలైనవి.

గ్రేడ్డ్ మిస్సైల్స్లో రాకెట్ మోటారు వుంటుంది. లక్ష్యం వైపు గ్రేడ్ చేయగలిగే వీలు వుంటుంది. ఇప్పుడు గ్రేడ్ చేయటానికి రాడార్, టి.వి, రేడియో లేక లేజర్ సెన్సెటా లను ఉపయోగిస్తున్నారు. మిస్సైల్స్ తయారైన కొత్తలో “వైగ్రేడ్డ్ మిస్సైల్స్” అనేవి వుండేవి. లక్ష్యం వైపు మిస్సైల్స్ను గ్రేడ్ చేయటానికి రెండు ఇన్ఫ్రారేడ్ వైర్లు ఉపయోగపడేవి. ఆ తీగలు సన్నగా 3-3/4 మైళ్ళ పొడవు వుంటాయి. ఇంత పొడుగుగా వుంటాయి. కాబట్టి దానిని

మిస్సైల్ (క్షిపణి) అంటే ...

కనుక్కున్నారు. రాజుని కలుసుకుని చెప్పారు. “మహాప్రభూ! మన సైనికులు వారానికి ఒకసారి అడవికి వెళ్లి సాధు జంతువులను చంపు తున్నారు. విచ్చలవిడిగా సాధు జంతువులను చంపడం వలన అడవిలో సమతుల్యం దెబ్బ తిన్నది. సింహాలు, పులులు వంటి మాంసాహార జంతువులు వేటాడి తినడానికి సాధు జంతువులు దొరకడం లేదు. అవి ఆకలి తీర్చుకోవడానికి అడవి బయటకు వచ్చి పల్లెలపై పడి పాడి పశువులను చంపుతున్నాయి. ఇదంతా మన సైనికుల నిర్వాకమే ప్రభూ!” అన్నారు. విక్రమాదిత్యుడు సైనికాధికారులను సభకు పిలిచి సంజాయిషీ అడిగాడు.

“మన సైనికులు అడవిలో పడి విచ్చలవిడిగా సాధు జంతువులను వేటాడి చంపుతున్నారని విచారణలో తేలింది. దాని ఫలితంగా క్రూరమృగాలైన సింహాలు, పులులు, చిరుతలు వగైరా మాంసాహార జాతులకు ఆహారం దొరకక సమీపంలో ఉన్న గ్రామా లపై పడి పాడి పశువులను చంపుతున్నాయి. మనుషులపై కూడా దాడి చేస్తున్నాయి. చెప్పండి? ఎందుకు సైనికులు విచ్చలవిడిగా అడవిలో పడి జంతువులను వేటాడు తున్నారు?” మహా ప్రభూ! మన సైనికులకు మనం నెలకు ఒకసారి మృగయావినోదంలో వేటాడిన జంతువుల మాంసం వడ్డిస్తున్నాం. సైనికులకు శారీరకంగా బలంకావాలి కాబట్టి ఎక్కువసార్లు మాంసాహారం కావాలని కోరారు. అందువలన అడవికి వెళ్లి వారానికి ఒకసారి జంతువులవేట సాగిస్తున్నాడు” అని సైనికాధికారి జవాబు చెప్పాడు. అప్పుడు సభలో ఉన్న వైద్యుడు శతానందుడు లేచి “మహాప్రభూ! మాంసాహారమే బలం అనే అపోహలో మన సైనికులు ఉన్నారు. అది తప్పు. సృష్టిలో బలమైన జంతువులు ఏనుగులు వంటివి శాకాహారం తీసుకుంటాయి. ఆకులు, అలములు తింటాయి. గడ్డి తిని బతుకుతాయి. కావున మాంసాహారం బలం అనే అపోహను తొలగించుకోమని మనవి” అన్నాడు. అస్థాన వైద్యులు శతా నందులు విషయంచక్కగా వివరించారు. అందువలన ఇకనుంచి అడవిలో జంతువుల వేటను శాశ్వతంగా నిషేధిస్తున్నాం. అందరూ ప్రకృతి సమతుల్యం కాపాడడం కోసం సహకరించాలని కోరుతున్నాం. ఇకనుంచి అడవిలో జంతువులను వేటాడినవారు శిక్షార్హులు అని ప్రకటించాడు రాజు.

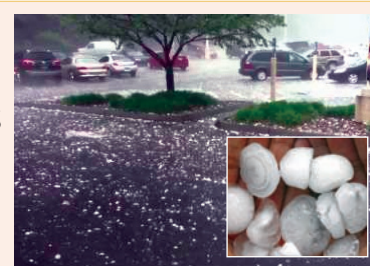
-వాణిశ్రీ, సెల్: 9390085292

వడగండ్లు

వడగండ్ల వర్షం గురించి మనం వింటూ ఉంటాం. అయితే 1928 జూలై 6న పోటర్ నెట్ అనే చోట తీవ్రమైన వడగండ్ల వర్షం కురిసింది. ఈ వడగండ్లలో ఒక్కొక్క దాని బరువు 717

గ్రాములు కాగా, వ్యాసం

15సెం.మీ, వడగండ్ల మంచుపొరలతో నిండి ఉంటాయి. నీటి బిందువులు అనేకసార్లు ఘనీభవించడం వల్ల వడగండ్లు ఏర్పడతాయి.

చుట్టలుగా చుట్టేవారు. వాటి ఒకవైపు మిస్సైల్ లోని ఎలక్ట్రిక్ మోటార్కు అతికించబడి వుంటాయి. రెండవ కొన దానిని వదిలే విమానంలో వుంటుంది. శత్రు విమానాన్ని చూచిన పైలట్ మిస్సైల్ను దాని పైకి వదులుతాడు. తీగ చుట్టలు బయటికి వస్తాయి. వాటి ద్వారా విద్యుత్ సంకేతాలు పంపి దానిని గ్రేడ్ చేస్తారు. గ్రేడ్ చేయకుండా శత్రు విమానాన్ని తనంతట తానే వెదకి పట్టుకుంటుంది. హామింగ్ మిస్సైల్ అంటే దానిలో-పూర్తిగా రాడార్ వుండి శత్రు విమానాల పైనే పడి పేలేటట్లు చేస్తుంది. ఇంటర్కాంటినేంటల్ బాలిస్టిక్ మిస్సైల్ వున్నది. ఇది

అనేక వేల మైళ్ళ దూరాన ఉన్న లక్ష్యాన్ని చేరుకోగలుగుతుంది. దీనిని సంక్షిప్తంగా “ఐ.సి.బి.యమ్” అంటున్నారు. ఖండాంతర క్షిపణి అనేది తెలుగులో వాడుక పేరు. మనదేశం కూడా మిస్సైల్స్ తయారీని చేపట్టింది. ఖండాంతర క్షిపణి పేరు ‘అగ్ని’-1500 నుండి 2000 కి.మీ దూరం వెళ్ళగలుగుతుంది. రెండవది “పృథ్వి”. దీని పరిధి 150 నుండి 250 కి.మీ.లర్లు. “ఆకాష్” అనేది చాలా చిన్నది, పరిధి 25 కి.మీ. త్రిశూల్ యొక్క పరిధి 9 కి.మీ. “నాగ్” అనేది అన్నిటి కంటే చిన్నది. పరిధి 4 కి.మీ.